

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries
and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-
ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

Vol. PG5056.1819

W. Linckh

1819.

S. d.

17.

18.

N° 865

Bibliotheca philo-
sophica studentium
universitatis Pragensis

RU K O P I S KRÁLODWORKSKÝ.

Sebránj lyricko - epických
Národnjch Zpěwů,
*wěrně wpůwodnjm starém gazyku, též
w obnoweném pro snadnějšj wyrozuměnj,
spřipogenjm německého přeloženj.*

STAROBYLÝCH SKLÁDANJ

Djl zwláštnj.

W Y D Á N

O D

W Á C L A W A H A N K

W P R A Z E,

u B O H U M I L A H A Z E a J O Z. K R A U S E.

1819.

TAYLOR INSTITUTION
20 OCT 1975
OF OXFORD

E
Bibliotheca Proff.
Gymnasii
Academici Pragensis.

Lit.

.12.

Typis Fr. Rohlíček. Praga 1854.

UNIVERSITATSKÁ KNÍHOVNA V PRAZE
DUPLIKÁTY

912/65

PŘIPOMENUTÍ.

Gako Řekové, Plavci Argonštj, Hrdiny před Trogj, a sedmero Reků na bogistjch Thebánských — jako tito svého Homéra, Aeschyla a Orfea našli; tak zpjvali naši Lumjrové a Zábogové slavné činy starobyklých Hrdin, války knjžat, krívalvé pŭtky zemanů, slasti a strasti lásky a giná podobná dobrodružstí; toho nám poskytuje důkaz tento vyborný zlomek lyricko - epických nerymovaných národních zpěvů, o nichž právem Dobrowský ve své historii českého gazyka praví, že *Wšeccko převysugj, co se posud starých básní našlo.*

Bylo to vloni dne 16. září co sem poklad ten v Králové Divoře ve sklepe v kostelní věži, přebjrage se v žižkovských střelách, našel. Na první pohled zdály se to býti latinské modlitby, ale gaká radost hnula srdcem mým, spatře že to česky, a gak zrostala radost ta, když sem čjm dále tjm více vybornosti

a přigemnosti nacházel! Přebudiž bohužel! že toho jen 12 malých listků a dva uzaucké praužky ostalo. Gest to na pergameně drobnaukau literau psáno, a podle liter saudj P. Dobrowský, že to bylo mezi 1290 a 1310 přepisováno, skládáno pak zvlášť některých kusů, mnohem dřívě. Tím více gest k politování nenahraditelná ztráta ostatní částky, která této zachráněné ani přirovnána byti nemůže; neboť celé sebrání záleželo nejméně ze tří knih, jakož vidíme z nápisů pozůstalých kapitol třetí knihy. Co v sobě první a druhá kniha zavjrala, nesnadno gest se domysleti, protože žádných znání nezůstalo: nejspíše delší hrdinské zpěvy. Kdyby každá z těch 25 chybějících kapitol jen dvě básně byla obsahovala, tedy se již jen z třetí knihy 50 básní ztratilo!

*Kdo nám nyní povj gména Skladatelů? Kdo toho, který ge stakováu chutj v gedno sebral? Nezpívalit' toliko mužj obecnj, mnohý statečný Rytjř básnil sívau pjsen an meč a přjlbice v kautě spocjvali. Zdaž sám král Wáclav, otec Otokarův (+ 1253) nezpíval? český? — a snad některé geho pjsně Němci sobě přeložili, gemu se tím zachováti chtjce. *) Zdaž nešťastný Záviš e*

**) J. G. Eccardi hist. stud. etym. p. 165.*

Wjtkowic, který 1292 stiat byl, zdaž on u wizenj nekterau částku těchto zpěvů nesložil? aneb snad sebránj toto sám nepořádal? Newidelli Hagek a snad i Balbjn rukopisy geho)? — Pročby Čech německy zpjwal? — Zpjwalt' Lumjr ještě dijwe, a slowy i penjm pohyb-
bal Wysehrad i vše vlasti! Mámet' „Ha ty naše slunce!“ mámet' i pjsen Wogtěchoru.**)*

Těmito Zpěwci a gich Pjsněmi pučelo se sjmě krásných wědomostj: neskonalau wnadu, neynewinněšj radost, neywznešeněšj rozkoš wléwali w život Národů. Mnohý zwuk nám na wěky zasel: mnohé pjsně snad ještě w puchu tmawých a zasutých sklepů práchniwěj, neboť málo co wzteku přepiaté horliwosti ušlo.

Nalezený Rukopis kladu tuto pjsmě od pjsmene gak na pergameně stogj, ge-

**) Tu mnoho rozliczných pjsnj slozil, neb byl muz dosti uceny a wyborny zpiewak. Kronyka Hag.*

Ubi multas lepidasque in fortunae suae solatium cantiunculas, quas manuscriptis codicibus saepius inveni, composuit. Epit. hist. p. 296.

***) Starob. Sklad. djl I. str. 200. a III. 250.*

*dině verše pro pohodlnost čtenářů na
řádky rozdělití sem se osmělil. Pro lep-
ší vyrozumění gazyka starého odsílám
na I. a II. díl Starob. Skládání, kdežto sem
o neypotřebnějších věcech staročeské
Gramatyky pojednání položil. Obno-
vené moga vyložení nedosáhlo a dosá-
hnouti nemůže důkladnosti a krásy pů-
vodního čtení, neboť sem musel mimo
jiné zvlášť Dualy a zastaralé prosté
minulé časy (Praeterita narrativa neb hi-
storica, též Part. pass. Præs. nedozj-
ram, srazem, naplniema; Dat. pl.
augm. Tatarovóm, Bohovóm &c.)
což řeči nevyrovnané určitosti, různosti
a živosti dodává, množný počet, a
dílem v složené minulé časy dílem v bu-
doucej proměnití.*

*Ruské přeložení pro nedostatek pís-
ma zadržeti se muselo.*

W Praze dne 16. zářj 1818.

HANKA.

R U K O P I S
K R Á L O D W O R S K Ý.

2 *OLDRICH A BOLESLAW.*

— — — — rn les
tamo kamsie wladiki sniechu
sedm sich wladik sudatnimi sbori
Vihondub tamò sniem snahu chuata
se wsiu chasu suoju temné nocznem
sie chasa mu biese nasto chlapow
wsiechsto imiese w noznach brsietne mecie
kmeciê wsiechsto imiese mocna paze
hvihoniu w utrobach statnu vieru
dostupichu mita strsjedê lesa
podachu si kolem prauie rucie
tichimi slouesi houorsili
Nocsie prsieualise prsies polnoci
pokrocise kiutru sedoseru
aita uece Vihon kniezu Oldrie
hoi poslisti ueleslauni knieze
boh ti buiarost da uwsie udi
boh ti da wiehlasi vbuinu hlauu
ti ny uedi ,pti zlim polanom
potuem slouie poidem v^op^ouo wleuo
bud vprsied bud wzad vwsie potki lute
wzhoru wzmuste chrabrost buinich srdec
Aita kniez wzie p^opor wmocnu ruku 23

— — — — — *rn les,*
tam kde vládky se všickni sešli,
sedm těch vládk s udatnými zbory.
Wyhoň Dub tam s ním se snahau chvátá
se všj se sívau chasau temnem nočním,
ta chasa mu byla na sto chlapů,
všech sto mělo v pošívách břitké meče,
k mečům všech sto mělo mocné paže,
k Wyhoni pak v srdcích statnau vjru.
Dostaupili meyta středem lesa,
podali si kolem pravé ruce
a tichými slovy hovořili.

Noc se převalila přes půlnoci,
pokročila k gitru šedošeru,
ay tu vece Wyhoň Oldřichovi:
Hoy poslyš ty veveslavný knjže!
Bůh ti bugarost dal ve vše audy,
Bůh ti dal maudrosti v bugnau hlavu;
nuž ty nás ved' proti zlým Polanům,
po tvém slově půgdem vpravo v levo,
bud' vpřed, bud' vzad ve vše půtky ljte.
Wzhůru vzmužte chrabrost bugných srdcí!
Ay tu kněz vzal prapor v mocnau ruku:

4 *OLDRICH A BOLESLAW.*

zamnu zamnu chrabro napolani
napolani w^hi nasich zemi
hrrnusesie zaniem osm wladik
swladikami trsiesta polsta voinow
voinow prsieudatnich tamo kdie bie
mnostuie polan rozualeno wessnie
Nawrsie kdie stachu pokrai Iesa
ai wsia p^ha mlcie viutrsniem spani
wltauasie kursie wraniei parsie
zap^hu sie p^modruiu wrrsi
zawrchi wzchod sedi piasniuie
shori dolow ticho wsietichunko
w tichei p^ze chitro pokrichusie
oruzie wsie krzni zahalichu
Ide pastucha po serem iutrsie
hlasa branu otworsiti wzhoru
slise st^ze volanie pastusino
otworsi mu bⁿu prsieswltauu
wznide pastirs namost hlasno trubi
wzkoci kniez namost sedm wladik zaniem
p^kni cwala se wsiem sesuⁱ lud^e
uderichu rani bubni hromne
uirazichu zuuki trubi hluczne

OLDŘICH A BOLESLAW. 5

„Zamnu, zamnu chrabře na Polany,
na Polany vrahy našich zemí!“

„Hrnulo se zanjm osm vládyk,
s vládkami tři sta půl sta mužů,
mužů přeuatných tam kde bylo
množstw Polan rozwaleno we snu.

Na vrchu kde stáli po krag lesa,
ay vše Praha mlčj w gitřním spanj,
Wltawa se kauřj w ranj páře,
za Prahu se promodrugj vrchy,
za vrchy wzchod šedý progasňuje.

Shory dolů!“ Ticho, všetichaunko,
wtiché Praze chytře pokryli se,
zbraně všecky krzny zahalili.

I gde pastucha po šerém gitře,
hlásá bránu otevřti wzhůru;
slyšj stráž volánj pastuchovo,
otevře mu bránu přes Wltavu.

Wzegde pastýř na most, hlasně traubil,
wzskočil knže na most s vládkami,
každý cválá se všjm se svým lidem.

Udeřily rány bubny hromné,
wrazily zvuky trauby hlučné,

6 *BENES HERMANOW.*

choruhui tu sbori namost wrazia
uesmost otrsasasie pod iich dauē
stch uderi uwsie upolani
ai polene oruzie chuataiu
ai wladiki sieczne rani seku
polene tu skaciu siemotamo
dauem trciu kubranie prsiekopi
daledale prsied udatnu sieciu
ai uicestuie iesti bohem dano
wstane iedno slunce powsiem nebi
wstane Jarmir nad wsiu zemiū opiet
roznosisie radost powsiei pze
roznosisie radost kolkol phi
rozletnusia radost powsiei zemi
powsiei zemi ot radostnei phi. 61

*Pocinasie kapitule sestmezcietma trsie-
tiech knih opobitisasikow.*

Aiti slunce aisluneczko
tilisi zalostiwo
cie ti swietis na ny
na biedne ludi
kdie iest knniez kdie lud nas brani 5

BENEŠ HERMANOW.

7

*korauhive tu szbory na most wvrazj,
wes most otrásá se pod gich darvem.
Strach udeřil ve všecky Polany,
ay Polané zbraně se chápagj,
ay vládyky sečné rány sekau:
Polané tu skáčj semotamo,
darvem trčj ku bráně přjkopy;
dále dále před udatnau secj.*

*Ay vítězstvíj gesti Bohem dáno,
wstane gedno slunce po všem nebi,
wstane Jarmjr nad všj zemj opět.
Roznese se radost po všj Praze,
roznese se radost vůkol Prahy,
rozletne se radost po všj zemi,
po všj zemi od radostné Prahy.*

BENEŠ HERMANOW.

*Ay ty slunce, ay sluněčko,
tyli gsi žalostivo!
čemu ty svjtjs na nás
na bjdné lidi.*

Kde gest knjže, kde lid branný?

8. *BENES HERMANOW.*

kotie daleko zaiel
kto ny wrahô uitrze
sira vlastice
dluhim tahem niemci tahu
asu niemci sasici
otzhorsielskich drsiewnich hor
wnase kraïini
Daite nebozatka daite
strsiebro zlato zbozice
paki wam wizehaiu
duori chizice
awsiecko nam uizehach
strsiebro zlato pobrachu
houiedce, otehnachu
dale ktroskam idu
netuzte kmetie netuzte
iuz uam trauczka wstana
tako dluho stupana
euzim kopitem
vite uence zpolskich kuetow
sue ui,psiteliu
oseniesie zelena
pmieniesie wsie

*k Olě daleko zagel,
kdo nás wrahům wytrhne,
osiřelá vlast!*

*Dlauhým tahem Němci táhnau
a gsau Němci Sasjei;
od zhořelských dřevných hor
wnaše kraginy.*

*Deyte nebožátka, deyte
stříbro, zlato zbožice,
a pak wám wypálegj
divory, chalupy.*

*A všecko nám wypálili,
stříbro, zlato pobrali,
horwada odehnali;
dále k Troskám gdau.*

*Netužte kmeti netužte
giž wám travicka wstáwá,
tako dlauho stupaná
cizjm kopytem.*

*Wigte wěnce z polnjch kwětů
swému wyprostiteli;
osenj se zelená,
proměnj se vše.*

10 *BENES HERMANOW.*

Ruciesie ,pmienise
aita Benes hermanow
tamo lud w hromadu zue
,ptiw sasikom
shluciechusie kmetsti lude
w lese podhrubu skalu
wsiak zaoruzie ime cep
,ptiuo w^hom
benes benes wprsedu iede
zaniem wes lud drazliui
pomstu pomstu uola wsicm
sasom pleniucim
Aita hnieni vchuatichu
krutostiu obe stⁿie
wzbursichu sie wutrobach
rozezlenich muz
rozohnichu zraki ieiu
,ptiw sobie st^siuo
wztanu kigi nad kie
kopie nad kopie
srazistie tu obie stranie
iakzbi les wlessie ualil
iak blesk hroma ponebi

*Rychle se vše proměnilo,
ay tu Beneš Hermanow
tamo lid w hromadu zve
proti Sasjkům.*

*Shlukli se tu sedlštj lidé
w lese pod Hrubau Skalau,
každý za zbrani gal cep
proti swým wrahům.*

*Beneš, Beneš w předu gede!
za njm wes lid drážlivý,
pomstu, pomstu wolá všem
Sasům plenjcjm.*

*Ay tu hněvy uchwátili
krutostj obě strany,
wzbauřili se w wnitřnostech
rozezlených mužů.*

*Rozohnili oči gegich
proti sobě strašlivě:
wstanau kyge nad kyge,
kopj nad kopj.*

*Srazily tu obě strany,
gakžby les wles se walil,
gak blesk hromu po nebi,*

tako blesk meciw
 wzezuucie skrsiek hrozonosni
 poplasi ues zuers leski
 wsie nebeska letadla
 az potrsieti wrch
 rozlehasie pouvalech
 otskalnatic hor
 turaz kiew tu meciw
 iak kot uetchich drsiew
 tako stasta obie stranie
 ,ptiw sobie bezhnutia
 nazasazenu patu
 napewnu litku
 Obratisie benes wzhoru
 kinu meciê napuo
 tamosie sila hrnu
 kinu naleuo
 iwleuo bursise sila
 otzad naskalnati lom
 izloma wsie kamenie
 naniemce wrhu
 ide potka schluma wrowniu
 ibi niemcem vpieti

tako blesk mečů.

*Zezvučel křik hrozošný
poplašil vsi zvěř lesní,
všecko nebeské ptactvo
až po třetí vrch.*

*Rozléhá se po údolích
od skalnatých hor,
tu ráz kygů, tu mečů,
gak kot starých dřev.*

*Takto stály obě strany
proti sobě bez hnutí
na zasazených patách,
na pevných leytkách.*

*Obrátil se Beneš vzhůru,
kynul mečem na pravo,
tam se sjela hrnula,
kynul na levo
i v levo bauřila sjla;
od zad na skalnatý lom
a z lomu vše kamení
na Němce vrhau.*

*I gde půtka s chlumu v rovní,
bylo Němcům upěti,*

ibi niemcem prnuti
ipobitie iim.

76

*Pocinasie ouelikich boiech krsiestan
statari.*

Zuiestuïu uam pouiest ueleslaunu
ouelikich potkach lutich boiech
nastoite i ues suoi vm zbieraite
nastoite inadiwno wam sluchu
Ve wlasti kdie Olomuc wewodi
iesti tamo hora neuisoka
neuisoka hostainow iei inie
mati bozia diui tamo tuorsi
Dluho wlasti nasie wmirsie biechu
dluho obih mezi ludê ktuese
neotwzchoda wzemiech bursia wstase
wstase dcersiedle taterska chama
iuz krsiestenstilude ,pkamenie
,pperli i,pzlato zabili
Lepa kublaiewna iako luna
uslise ze wlasti nazachodie
wsichze wlastech luda mno^o ziue
otpuisie poznat nrauow cuziech

18

*bylo Němcům prchnauti —
i pobitj gim.*

JAROSLAW.

*Zvěstugi vám pověst veleslavnu,
o velikých pŭtkách, ljtých bogjch,
nastogte i ves svŭg um zbŭryte,
nastogte i nadivno vám sluchu.*

*We vlasti kde Olomauc vŕvodj,
gesti tam hora nevysoká,
nevysoká Hosteynov gj gméno,
Máti Božj divy tam tvořj.*

*Dlauho vlasti naše v mjře byly,
dlauho hognost mezi lidem květla,
než od vzchodu v zemjch bauře vstala,
vstala pro dceř tatarského chána,
giž křestianštj lidé pro kamenj,
pro perly i pro zlato zabili.*

*Krásná Kublagevna jako luna
uslyšj že vlasti na západě,
v těchže vlastech lidu mnoho žive;
otpravj se poznat mravŭ cizjch.*

nanphi tu skoci iunow desiet
iduie dieuie ku p^owodu ieie
nahrnuchu cie trsieba biese
iwsedachu wsi narucie konie
ibrachusie kamo slunce spieie
Jako zora poiutrsiesie sieie
kehdi nadmrkau sumi wznide
tako siedci kublaiewa chama
rozeniu istroinu krasu siese
obwleciena biewsia wzlatohlawie
hrrdlo niadra rozhalena imiese
uienciena kameniem i plami
diuiechusie niemci krase take
zauidiechu bohatstwo iei uelim
strsiezechu iei puti ieie drahu
vipadnuchu naniu mezi drsieui
zabichu iu ipobchu sbozie
Kdizsie slise kublai cham taterski
ciesie sta sedceru ie drahu
sebra woie sewsiech vlasti ualnich
tieze swoi kamo slunce spieie
slisechuto krali nazachodie
ez cham spieie na ludne ich vlasti 41

*Na nohy tu skočj gunkû deset
i divě panny, ku provodu gegj:
nahrnuli čeho třeba bylo,
i vsedali vši na rychlé koně,
i brali se kamo slunce spěge.*

*Gako zoře po gitru se stkvěge
když nad zamračené lesy vzegde,
tak se dcera Kublagoiva chána
rozenau i strognau krásau stkvěla,
oblečena všecká v zlatohlavě,
hrdlo nadra rozhalena měla,
včncena kamenjm i perlami.*

*Divili se Němci kráse také
záviděli bohatstvo gj velmi,
střehli gj hned cesty gegj stopu,
vypadnuli na ni mezi stromy,
zabili gi, i pobrali zbožj.*

*Když to slyšel Kublag chán tatarský,
co se stalo s dcerau gehu drahau,
sebral wogska se všech vlastj valných,
táhl swogsky kamo slunce spěge.*

*Slyšeli to králi na západě,
že chán spěchá na lidné gich vlasti,*

srotichusie druhi kedruhe^v
 isebrachu ,pueliku voisku
 itazechu polem ,ptiw iemu
 narowni(sie) walnei polozichu
 polozichu ichama zdie zdachu
 kublai kaze wsiem suim czarodzieiem
 hadaciem huiezdarsiê kuzelnikom^v
 abi zuiestodali uhodnuce
 kterakibi koniec boi imiel wzieti
 sebrachusie nalit czarodeii
 hadaci huiezdarsi kuzelnici
 naduie stnie kolo rostupichu
 inadli trest crnu polozichu
 iiu naduie polie rozcepichu
 pruei pole kublai imie wzdiechu
 vterei polie králi imie wzdiechu
 vetchimi slouesi nadsim wzpiechu
 pociechu trsti spolu voieuati
 itrest kublaieua swicezise
 Wzradouasie innostuie wsie^o luda
 ,pkni tecie rucie koniê suoł
 idorsadsie voie postauichu
 krsiestene niswieti neimiechu

*srotili se druhý ke druhému,
i sebrali převelike' wogsko
i hned táhli polem proti němu.*

*Na rovní se walné položili,
položili a chána zde ždali.*

*Kublag káže všem svým čaroděgům,
hadačům, hvězdářům, kauzelnjkům,
aby zvěstovali uhodnauce,
kterakýby konec bog měl wzjti.*

*Sebrali se náhle čaroděgi,
hadači, hvězdáři, kauzelnjci,
na dvě strany kolo rozstaupili
i na dél trest' černau položili,
a gi na dvě půly rozštěpili;
první půle Kublag gméno vzdali,
druhé půle králi gméno vzdali,
starými slowesy nad tjm wzpěli.*

*Počali třti spolu bogowati,
a trest' Kublagowa swjtězila:*

*Wzraduge se množstwj všeho lidu,
každý běžj rychle ke svým konjm,
i do řad se wogska postavila.*

Křestiané ni rady nedrželi

ahnachu bezuma wrsadi pohani
 staku pichu iaku silu imiechu
 tusie prui boi whromadu srazi
 strsieli dscichu iako „pual smkow
 oscepow lom iako rachot hroma
 blsket meciew iako ohen bursie
 obie stranie iarobuinu silu
 druha druzie postupati brani
 pohani iuz mnostuie krsiestan hnase
 iuzbi iim biliodoleli
 bineprsisli czarodei wnouie
 „pnesuce titrsti rozcepene
 Tateresie uele zapolechu
 nakrsiestani luto uirazichu
 tako krupoie posobie hnachu
 ze ieiak zuers plachi rozprnuchu
 tu scit leze tu helmice draha
 tukon wlcie wstrsiemnech voieuodu
 tu sien iesutno wtatari tecie
 ande milosrdie „pboh „psi
 tako tateresie roznoichu
 wzkrsiestani dan cietnu polozichu
 duie kralewstuie sobie podmanichu 87

*a hnali bez umu w řady poňan
stakau pychau, gakau sjlu měli.*

*Tu se prwnj bog w hromadu srazil,
střely dštily gako přjwal s mraků,
oštěpů lom gako rachot hroma,
bleskot mečů gako oheň bauře:
obě strany garobugnau silau
gedna druhé poštaupati bránj.*

*Množstwj křestianů pohany knalo
a gižby gim byli odolali,
by nepřišli čaroděgi w nowě,
přinesauce ty třti rozštěpené.
Tataré se welmi zapálili,
na křestiany ljtě wyrazili,
tako krutě ge po sobě hnali,
že ge gak zvěř plachau rozprchnuli.*

*Tu štjt ležj, tu přjlbice drahá,
tu kůň wleče w třmenech wogewodu,
tu ten nadarmo w Tatary teče,
onde milosrdj pro Bůh prosj.*

*Tako Tataré se rozřjtili,
křestianům daň hroznau položili,
dwě králowstwj sobě podmanili,*

stari kieu inouihrad pstran
 wzkorsie roznosisie horsie wzemiech
 powsiech vlastech lud sbierati stanu
 postauihu cztirsie ualne voie
 obnouihu wrastuie statarini
 Tateresie hnuchu vpūū stnū
 iakm̃k czni kehdi ledê hrozi
 posuti urodi tucznych poli
 takobi roi slisan otdaleka
 nalit uhersie wsetninisie shluku
 nalit oruzeni snimi strsietnu
 auiesutbi chrabrost udatenstuie
 wiesut wsie iich drzostne wspieranie
 srazuce tatere strsiedem wrsadi
 rozprnuchu wsie iich voie cietne
 poplenihu wsiecie wzemi biese
 otstupi nadzieia wsie krsiestani
 ibi horsie horsia wsieho wiecse
 wzmodlichusie bohu zalostiuo
 biie spalal sich tatar zlostiuich
 vstanohospodine whnieuie suoiem
 s,pstny whow s,pstny stihaiuciech
 potlaciti chtieiu dusu nasu

starý Kyjev i Novgorod prostran.

*W brzce roznosj se hoře vzemjch,
po všech vlastech lid zbjrati počnau;
postavili čtyry valná vogska,
obnovili vražstvj s Tatarjny.*

*Tataré se hnuli vpravau stranu
gak mrak černý kehdy ledem hrozj-
posuti aurody tučných polj,
tako byl rog slyšán od daleka.*

*Nakvap Uhřj v setniny se shluknau,
nakvap ozbrogeni s nimi setknau;
ale darmo chrabrost udatenstvj,
darmo vše gich drzostné vzpjránj.
Srazje Tataré středem vřady,
rozprchnuli vše gich vogska hogná,
poplenili vše, co v zemi bylo.*

*Odstaupj naděge vše křestiany,
bylo hoře, hoře všeho většj.*

*Wzmodlili se Bohu žalostivě,
by ge zprostil těch Tatarů zlostných:
„Wstaň o Hospodine ve svém hněvu!
sprost' nás vrahův, sprost' nás stjagjcjch,
potlačiti chtěj duši naši,*

okluciuce ny wnuz wlcı ouce
prui boi nam stcen stcen wteri
tateresie vpolscie rozlozichu
blize bliz poplenichu wsie vlasti
dodrachušie luto kolomucu
bieda wstane tuzsia pokrainach
nicie nebi ,psto ,ppohani
Ualeno den valenoden vteri
wicestuiesie nikamo nekloni
aita rozmnoziesie tatar mnostuie
iaksie innozie vecierni tma wiesen
ivpouodniu sich tatar lutich
kolebasesie voi krsiestan strsjedem
usilnosie druce ksiemu chlunku
na nemz mati bozia diui tuori
wzhoru bratri wzhoru wola Vneslau
uderı suim meciem nascit strsiebrn
ichoruhuu uis nad hlauu toci
wsiesie wzmuzi wsie wtatari wnoci
srazichusie wiednu silu silnu
virazichu iako ohen zzemie
tamo kchlunku iz tatar ,pmnostuie
zpatecznimi kroki chlunkê wzhoru 133

obkljčje nás gak vlci ovce."

Prvnj bog nám ztracen, ztracen druhý;

Tataré se w Polště rozložili,

bljže bljž poplenili vše vlasti,

dodrali se ljtě k Olomauci.

Bjda wstane tužšj po kraginách,

nic nebylo prosto před pohany.

Wáleno den, wáleno den druhý,

wjtězstwj se nikamo neklonj,

ay tu rozmnožj se Tatar množstwj,

gak se množj večernj tma w geseň,

i w powodni těch Tatarů ljtých,

kolébá se wogsko křestian středem,

usilno se drauce k tomu chlaumku,

na němž Máti božj diwy tvořj.

„Wzhûru bratři, wzhûru!" wola Wneslaw,

udeřj swým mečem na štjt strjbern,

i korauher wýš nad hlavau točj.

Wše se wzmužj, vše w Tatary wrazj;

srazili se wgednu sjlu silnau,

wyrazili gako oheň z země

tamo k chlaumku z Tatarů přemnožstwj:

zpátečnjmi kroky chlaumkem wzhûru,

napodchlumi wsirssie rostupichu
 kspodu suzichusie wostru hnu
 vpuo wleuo pokrichusiesciti
 wzramena wlozichu bistra kopie
 druzi pruin takodruhim trsieti
 mraki strsiel tu shori natatari
 wtom temna noc posula wsiu zemi
 rozualisie kzemi ikoblakom
 izaprsieti zraki zapolena
 ikrsiestan itatar ,ptiw sobie
 whustie tmie krsiestene naspi wrrhu
 naspi zakopane kolkol wrcha
 Kdiz nawzechodie iutro pocinase
 pozduizesie wesken tabor whow
 tabor sien biestrasni kolkol chluma
 azdonedozirama daleka
 naruciech tukoniech wnuz hemzechu
 nosuce nakopiech napichane
 hlani krsiestan wzwis kchamouu stanu
 shluciesie tu mnostuie wiednu silu
 zamiersichu wsici wiednu stnu
 imknuchusie prudko wzchlunek wzhoru
 iwzupichu skrsiekem wsiestrasiuo 156

*na podchlumj wšjř se rozstaupili,
k zpodu sauzili se w ostrau hranu,
w prawo w lewo pokryli se štjty,
na ramena kladli bystrá kopj,
druzj prwnjm, tako druhým třetj.
Mraky střel tu s hory na Tatary;
w tom temná noc posula wši zemi,
rozwalj se k zemi i k oblakům
i zahrozj oči zapálené
i křestian i Tatar proti sobě.
Whusté tmě křestiané náspy wrhau,
náspy zakopané kolem wrcha.*

*Když na wzchodě gitro počjnalo,
pozdvihl se wešken tábor wrahů,
tábor ten byl strašný kolem chlumu
až do nedohledného daleka;
na rychlých tu konjch gen hemželi,
nosjce na kopjch napjchané
hlavy křestian wzivýš k chánowu stanu.
Shluklo se tu množství w gednu sju,
zaměřili wšickni w gednu stranu
i mknuli se prudce na chlum wzhůru,
i wzupili křikem wšestrašlivo,*

ez sie horidoli rozleħali
krsiestene nanaspech wsudi stachu
mati bozia dodase iim chrabrost
napinachu rucie tuli luki
imachachu silno ostre mecie
ibi tatarouom ustupati
iwzietrisie narod tatar lutich
zamiesisie cham iich krutim hnieuem
wtrsie prudisie rostupi uestabor
ihnachu trsmi prudi luto wzchlumek
krsiestene skacechu drsieues duadset
wsiech duadesiet cie iich tamo stase
prsiualichu kladi pokrai nasep
iuziuz tateresie wnaspi hnachu
skriekê rsuuce az do oblak strasno
iuzsie iechu naspi rozkotati
isualichu snasep kladi mocne
siesmaczkachu tatari iak czrui
sdrtichu ieiesce wzdal narowni
ibiboieuano dluho kruto
aznoc temna konec boiem sdiese
Proboh ainastoite slauni Vneslau
slauni Vneslau srazem snasep sipem 179

že se hory doly rozléhaly.
Křesťané na náspech všudy stáli,
Máti boží dodala jim chrabrost:
napjnali rychle tuhé luky,
i máchali silně ostré meče.
I bylo Tatarům ustáupati.
I vzgetřil se národ Tatar ljtých,
zaměšil se chán gich krutým hněvem;
v tři praudy se rozstaupil ves tábor,
i hnali třmi praudy ljtě na chlum.
Křesťané skáceli stromů divadcet,
všech divadeset co gich tamو stálo,
přivalili klády po krag násep.
Giž giž Tataré se vnáspy hnali
škřekem řvauce až do oblak strašno,
giž se gáli náspy rozkotati.
I svalili s násep klády mocné,
ty smačkaly Tatary gak červy,
zdrtily ge geště vzdál na rovní.
I bylo váleno dlauho krutě,
až noc temná konec bogům vzděla.
Pro Bůh! ay nastogte, slavný Wneslaw,
slavný Wneslaw sražen s násep šjpem!

kruti zeltu teskne srdce ruase
 trapna zizn utrobu kruto smahse
 sp^hlim hrrdlê lzali rosnu trauu
 wecier tich tu ,pide nanoc chladnu
 nocsie ,pmienise wiutro sero
 iwtaborsie tatar kludnobiese
 densie rozhorsieua napoledne
 krsiestene podachu trapnu ziznu
 wip^zzena usta otwierachu
 piewse chrapaue kmatersiboziei
 knei sua umdla zraki ob^zcechu
 zalostiuo rukama lomichu
 otzemie dooblak teskno zrsiechu
 Newzmozno nam dele zizniu trati
 newzmozno ,pzizn uoieuati
 komu zdraue komudrah ziuotek
 tomũ wtaterech milosti zdati
 tako rsiechu iedni tako druzi
 trapnieie shinuti ziznu mecia
 vporobie nam bude wodi dosti
 zamnu ktotak smisle uece Veston
 zamnu zamnu ko^o wy zizn trapi
 tu Vratislau iak turiari skoci

*Krutý žel tu teskné srdce rival,
trapná žjžen wnitřnost krutě smahla;
sprahlym hrdlem lzali rosnau trávu.
Wečer tich tu progde na noc chladnau,
noc se proměnila w gitro šeré,
i w táboře Tatar ticho bylo.
Den se rozhořjwal na poledne,
křestiané padali trapnau žjžnj,
wypražená usta otvjrůli,
pěwše chrapawě k Mateři božj;
knj své umdlé zraky obraceli,
žalostiwě rukama lomili,
od země do oblak teskně zřeli.*

*„Nemožno nám déle žjžnj tráti,
nemožno pro žjžen bogowati;
komu zdravj, komu drahý život,
tomu w Tatarech milosti ždáti”
Takto řekli gedni, takto družj:
„Trapněgi zhynauti žjžnj meče,
wporobě nám bude wody dosti.
Zamnau kdo tak smeyšlj, wece Westoň,
zamnau, zamnau koho žjžen trápj.”*

Tu Wratislaw gak tur garý skočil,

Vestonia zasilnie pazi chuati
 die prado skwrno krsiestan wieczna
 wzahubu chces wraci dobre ludi
 otboha namilost zdati chualno
 nevporobie otswiersiepih tatar
 nerodte bratrse spieti wpahubu
 zptpiechom nailuteiei uedro
 boh ny silil wrozharale poldne
 bohnam sesle pomoc vfaiucim
 zastidtesie muzie takich rsieci
 aczsie hrđinami zuati chcete
 pohinemli zizniu nasiem chlumce
 smrtsie bude bohem zamiersiena
 wzdamili(sie) meciem nasich w³how
 sami wrazbu nadsobu spachami
 mrzkostiest poroba hospodinu
 hrsiech vporobu samochtiec dati siiu
 zamnu podte muzie kto tak smisle
 zamnu zpdstolec matersie bōziei
 Ide zaniem mnostuie kkaple swietei
 vstan ohospodine whnieuie suoiem
 ipouisny wkraiinach nadw³hi
 wislishlasi ktobie uolaiuce

Westoně za silné paže chvátil,
dj: „ty zrado, škvrno křestian věčná,
v záhubu chceš vrci dobré lidi?
od Boha na milost zdáti chivalno,
ne v porobě od svčrepých Tatar,
Nechtěgte bratřj v záhuba spěti,
přestáli sme neyljtěšj vedro,
Bůh nás silil v rozháralé poldne,
Bůh nám sešle pomoc daufagjcjm.
Zastyd'te se mužj takých řečj,
ač se hrdinami ziváti chcete;
pohynemli žižnj na tom chlaumku,
smrt ta bude Bohem zaměřena,
vzdámeli se mečům našich vrahů,
sami vraždu nad sebau spácháme,
Mrzkost gest poroba Hospodinu,
hřjch v porobu samochtjc dát šjgi.
Zamnau pod'te mužj kdo tak smeyslj,
zamnau před stolec Mateře božj.”

I gde za njm množstvj k kaple svaté.
„Wstaň o Hospodine ve svém hněvu!
i povyš nás v kraginách nad vrahy,
vwyslyš hlasy ktobě volagjcj;

oklucieni smi lutimi w^hi
 wi^pstny zosidl krutich tatar
 idai swlazenie utrobam nasim
 hlasonosnu obiet tobie wzdami
 potrsi wzemiech nasich neprsiateli
 shlad ie v^wiek awieki wiekoma
 Aihle nawznoienem nebi m^ciek
 wzduiu wietrsi zahucie hromstrasni
 chmurasesie tucia powsiem nebi
 blski razraz biiu wstani tatar
 hoini prsieual p^men chlumski zziui
 minu bursia voie wrsadi hrnu
 zewsiech vlasti zewsiech krain zemie
 kolomucu choruhui iichwieiu
 tezci meci pobocech iim wisa
 plni tuli naplecech iim rsiechcu
 iasni helmiiim nabuiⁿich hlauach
 ipodnimi ruci koni skaciu
 wzezuuciali hlasi rohow lesnich
 uderili zuuki bubnow brsiesknich
 nalit srazaiewie sⁿnie obie
 poduihaiesie mhla otep^cha
 ibi potka kruta poslednieie

*obkljčení gsme ljtými vrahy,
 vyprost' nás z osidel krutých Tatar,
 i dey svlaženj vnitřností našim,
 hlasonosnau obět tobě vzdáme;
 potři v zemjch našich nepřátely,
 shlad' ge u věk a věky věkoma!"*

*Ay hle na rozhřálém nebi mráček,
 vzdugj větry, zahučel hrom strašný,
 chmaurala se tuče po všem nebi,
 blesky ráz ráz! bigj v stany Tatar;
 hogný přijmal pramen chlumský zživil.*

*Mine baure wogska wřady hrnau,
 ze všech vlastj, ze všech kragin země,
 k Olomauci korauhıve gich wěgj,
 těžké meče po bocjch gim wisj,
 plné tauly na plecech gim řehej,
 gasné lebky gim na bugných hlavách,
 i pod nimi rychlj koni skáčej.*

*Wzezıwučeli hlasy rohů lesnjch,
 udeřili zvuky bubnů břeskných;
 ay srážely sme se obě strany,
 pozdřivihuge se mšla ode prachu
 i tu půtka krutá poslednějšj.*

wznide chrestidrnket ostrich meciew
wznide siket kalenich strsiel strasni-
lom oscepow rachetkopi bistrich
ibi klanie ibi porubanie
ibi lkanie ibi radouanie
kreusie uale iakbistrini dsceui
mrchtu lezese iak wlese drsiewie
siemu hlaua nadue rozcepena
siemu srubeniestic ruce obie
siensiekoti sorse „pdruhe^o
isien zersiui suewrahi mlati
iak poskalach luta bursia dreua
siemu wsrdce poiilce mec wtasi
isiemu tatarin uchostrsieze
Uhbi rik stenanie zalostiuo
krsiestene pocechu utiekati
tatere ielutimdauem hnati
aita Jaroslau iak orelletie
twrdu ocel namohucech prsech
podoceli chrabrost udatenstuie
podhelniciu welebister uiehlas
iarota muzzhauu zraku plase
roz kacen hna iako lew drazliui

*Wzegde chrest i drnkot ostrých mečů,
wzegde sikot kalených střel strašný,
lom oštěpů, rachot kopj bystrých;
bylo klánj, bylo porubánj,
bylo lkánj, bylo radoovánj!
Krew se walj gak bystriny dštěwy,
mrck tu leželo gak w lese dřiwj:
tomu hlawa na divé rozštěpena,
tomu srubeny gsau ruce obě,
ten se kotj s ořc přes druhého,
i ten zůřiwý své wrahy mlátj,
gak po skalách ljtá bauře dřewa;
tomu w srdce po gilce meč wtasil
i tomu Tatarjn ucho střjže.*

*Uh, byl ryk, stonánj žalostiwó!
křestiané počali utjkati
Tataré ge ljtým dawem hnáti.
Ay tu Jaroslaw gak orel letěl,
twardau ocel na mohaucjeh prsech,
pod ocelj chrabrost udatenstwj,
pod přjlbicj welebystrau maudrost,
garota mu z žawých zraků plála;
roz kac en hn al gako lew drážliwý,*

38 CZESTMJR a WLASLAW.

kdiz muteplukrew sieuda zrsieti
kehdi nastrsielen zalowcem zene
tako zlutisie wztatari treci
ciesie zaniem iako krupobitie
wrazi kruto nakublaieuica
ibi potka owsiê weleluta
srazistasta oba oscepoma
zlomistaie oba welim^m ps^mkê
iaroslau ues wekruï sorsem sbrocen
meciem kublaieuica zachuati
otramene surem kiczlu^mptcie
takoz spadebezduch mezimrchi
zarachoce nadniem tulec slukem
uleciesie ueslud tatarlotich
otmetase drsewce sehodluhe
palouase tukto teci moze
tamo otkad slunce iasno wstaua
ibi prosta hana tatar^m w^mhow. 289

*Pocinasie kapitule sedmezcietma trsie-
tiech knih ouicestuie nad Vlaslauem.*

Neklan kaze wstati kuoinie
kaze knieczeciemi sloui

*když mu teplau krev se udd zřiti,
i když nastřelen za lovcem žene.
Takto zljtil se v Tatary trčil,
Češj za njm gako krupobitj.
Wrazil krutě na Kublagewice,
byla pŭtku owšem velmi ljtá.
Srazili se oba oštěpoma,
zlomili ge oba welkým praskem
Jaroslav wes ve krvi s ořem zbrocen,
mečem Kublagewice zachwátíl,
od ramene šaurem kyčlu protknul;
takož spadl bezduch mezi mrchy,
zarachoce nad njm taulec s lukem.*

*Ulekl se wes lid Tatar ljtých,
odmetal hned dřewce sáhodlauhé,
palowal tu, kdo běžeti mohl,
tamo odkad slunce gasně wstáwá.
Byla prosta Hana Tatar wrahû.*

ČESTMJR a WLASLAW.

*Neklan káže wstáti k wogně,
káže knjžecjmi slowy,*

40 CZESTMIR a WLASLAW.

ptiw Vlaslau
wstachu woie wstachu kwoinie
wstachu nakniezecie sloua
ptiw Vlaslau
holedbasiesie Vlaslau kniez
vicestuiem nadneklanem
nadslaunim kniezem
pustiase meciohen
wkraiini neklanini
ihlasase nadhrabiuimi
mecisuoich voinow
pohanienie neklanu
Uboi Ctsmirsie uedi me sbori
hadliuie ny poziua
naduti Vlaslau
iwstacsmir iwzradouasie
radostnie sniesuoi scieczn
duuzubu isniesescitê imlat
inepuikau helm
podewsie dru
wzlozie obieti boh
Buino zuolase csmir nauoie
wskorsie uoie wrsadi idu

proti Wlaslawu.

*Wstala wogska, wstala k wogně,
wstala na knžecj slowa
proti Wlaslawu.*

*Wychlaubal se Wlaslaw knže
wjtežstwjm nad Neklanem
nad slawným knžem.
Paušijwal meč i oheň
w kraginy Neklanowj;
i hlásal nad laupežnými
meči swých bogownjků
pohaněnj Neklanu.*

*„W bog Čestmjre wed' mé zbory!
hanlivě nás pozýwá
nadutý Wlaslaw.”*

*I wstal Čmjr i wzradoval se;
radostně sňal swůg štjt čern
drwau zubů, i sňal se štjtem i mlat,
i nepronikavý leb.*

*Podewše drwa
wzložil oběti Bohům.*

*Bugně wolal Čmjr na wogska,
w brzce wogska wřady gdau.*

42 CZESTMJR a WLASLAW.

itazechu ,pd sluncê zahe
itazechu ,psuesden iposlunci
tamo kpahrbu
aitasie uali dim podiedinach
ipodiedinach stenanie zalostiuih hlasow
kto sezzie diedini
ikto rozplaka uase hlasi kto Vlaslau
poslednie budi ie^o w^ostuo
pomstu ipahubu
uoimoi nan nesu
otuecechu uoieuodie estmiru
kruuoi kruuoi skaredi
otehnase stada isdiese horsie
wdiedinach ohniê imeciê
wsiecie plzno biese
potrsie ie^o zloba kruta
izaie uoieuoda nâ
izazlisie estmir nakruuoi
zsiroku prsu
zlobasie mu rozewrsie
powsiech poudech
voini wece zjutra zahe
rozpalimi kutost wsu

*I táhla před sluncem záhy,
i táhla přes ves den i po slunci
tamo k pahrbu.*

*Ay tu se vaťj dým po dědindch,
i po dědinách stonánj žalostivých hlasů,
„Kdo spálil dědiny?
i kdo rozplakal vaše hlasy? kdo Wlaslaw?
Poslednj buď' geho vražstvo
pomstu i záhubu
wogska moge naň nesau.”*

*Odpověděli wévode Čmjru.
Kruwog Kruwog škaredý
odehnal stáda i zdělal hoře
w dědinách ohněm i mečem.
Wše co užitečno bylo
potřela geho zlost krutá,
i zagal wogewodu nám.*

*I zazlil se Čmjr w Kruwoge
z širokých prsů
zloba se mu rozewřela
po všech po audech
„Wogáci! řka, zegtra záhy
rozpáljme krutost wši,*

44 CZESTMJR a WLASLAW.

pohowte zemdlenim udô
Stoia hori ^{or}vpuo
stoia hori wleuo
naiich wrcholi nawisokei
zira iasne slunecko
horami zdie otsud
horami tamotud
tahu voie bituu wsobie nesu
aitamo khradu
hradu naskale
tamo kdie kruuoi uiezi voimir
iieho lepudcers
iez zaie whustielese
tamo podseduskalu
ipohanie neklan kniez
kruuoi neklanu obiece wieru
ipodase wiernu ruku
obak hlasê tiem irukutu
uwadiesebiedu nalud
aiwzhoru kuisnu hradu
aikhradu voitecte
izamiesichusie voi
ihrnuchusie khradu

pohovte zemdeným audům."

*Stogj hory w prawo,
stogj hory w lewo,
na gich wrcholi na vysoké,
zjrá gasné slunéčko.
Horami zde otsud,
horami tam odtud,
táhnau wogska bitvu w sobě nesau.
Ay tamo k hradu
k hradu na skále,
kde Kruwog wězj Wogmjra
i geho lepau dceř;
gež zagal w hustém lese
tamo pod šedau skalau,
i pohaněl Neklana knjže.
Kruwog Neklanu sljbil wjru
i podal wěrnau ruku,
wšak hlasem tjm i rukau tau
unwádel bjdu na lid.
„Ay wzchûru k vysokému hradu,
ay k hradu wogska žente!"
I zaměšila se wogska,
i hrnula se k hradu,*

46. *CZESTMJR a WLASLAW.*

poslouech udatna estmira
iako ledouiti mraci
pokrichsie ,pdni scitnascit
zadni zapierachusie nakopie
iwdrua wpriec zasazena zadrua
iuis nadwrsinu lesa
drnkachu meci iich whrad
biesnichu ,ptiw meciê
zhrada tesaiuciê
rsuase nahradie kruuoi rsuaniê bika
rsuase chrabrost wsuoie ludi
imeciê^o padase vprazani
iako druo seskali apohorach
mno^o silnich dubow
tako kehradusie shlucie
neklanouich voinow
uelecstmir zzad uderiti nahrad
uele s ,pda ,pskociti hradbu
aita drua uisokorostla
whustotie podskulu
prsiklonichu kpewnei hradbie
podrucchbi sieualeli kladi
uadhlaunami voiem

po slovech udatna Čměra
gako ledovité mraky.
Pokryli se přednj štět na štět,
zadnj zapjrali se na kopj,
i v dřeva v přjč zasazena za dřeva,
i veyš nad vršinu lesa
drnkali meče gich v hrad,
vztekali se proti mečům
z hradu tesagjcjm.
Řival na hradě Kruivog řvánjm býka,
řval gest chrabrost ve své lidi,
i meč geho padal v Pražany,
gako dřevno se skáli a po horách
mnoho silných dubů kácj.
Takto ke hradu se shluklo
Neklanových vogsk.
Welel Čměr z zad udeřiti na hrad,
velel z předa přeskočiti hradbu.
Ay tu dřeva vysokorostlá
v hustotě pod skálu
přiklonili k pevné hradbě;
po dřevěch by se válely klády
nad hlavami vogsku.

48 CZESTMIR a WLASLAW.

ai podnimi z₁pda postauisie silnich
muzkinuzu sietikachu druhdruha
sirokima plecema
drua wlozichu naramie prsiecz
iwdelie spewnichu vzemi
ipodstauichu sebedle drsiewce
iwzkocichu muzi nasie drua
rozlozichu kopie poramenu
spiechu uzemi
wzkoci rsadtrsietiech nawtere
ctwrtich natrsietie
ipatich azkwrchu kuhradouu
skad horsiechu mecie
skad sipiechu strsieli
skadsie rsiutichubursiecie kladi
aiprud p^mzan urno ₁psezdi tecie
zachuati wsiusilu wtwardie hradie
Wstup Voimirsie wstup smilu suu dceru
pokrocz zuiezie uen wzranieblaho
tamo naskalu naskale uzrsies
krwaceti kruuoi pod sekeru mestnu
wznide Voimir wblahodieine iutro 116

*Ay pod nimi zpředa postavj se silných
muž k muži se týkali druh druha,
širokýma plecema;*

*dřeva wložili na rámě přjč
i wdyl ge spevnili hauživemi.*

*I postavili dle sebe dřevce,
i wskočili muži na ta dřeva,
rožložili kopj po ramenau,
spiali hauživemi.*

*Wzkočilo řad třetjch na druhé,
čtvrtých na třetj,
i pátých až k vrchû ku hradoivu;
skad hořeli meče,
skad sipěly střely,
skad se řjtily bauřjcj klády.*

*Ay praud Pražan urno přesezdi teče,
zachwátil wši sjlu w twrdém hradě.*

*„Wstup Wogmjre, wstup s milau swau
dcerau,*

*pokroč z wěže wen na rannj blaho,
tamo na skálu, na skále uzřjš
krivaceti vraha pod sekerau mstiwau.”*

Wzešel Wogmjr w blahoděgné gitro,

50 *CZESTMIR a WLASLAW,*

wznide sesuudceru lepotuornu
izrsie krwaceti w^h suoi kruuoi
iposla estmir korsist wratno ludê
skorsistiu wracesie lepadieua
ichtiese Voimir obiet wzdati bohô
wsiemze miestie wsiemze krocieslunce
wzhoru Voimirsie uece mu estmir
nasi kroci chuataiu vicezit
nad Vlaslauem pdli wsluzbie bohóm
bozi chtieiu stepati Vlaslau
kehdi slunce dokroci poledne
iest nam dokrociti nasie miesto
kdie uicestuie hlas voisk nasich wzhlasa
vetti zbranie w^hha t^oue poidi
wzradouasie Voimir ueleuele
wzuola skali hlasê wlese hlucznim
zmocna hrrdla uola kbohô tako
iwztrsiasusie drua siralesa
neziarste(sie) bozi suemu sluze
ez nepali obiet wdnesniem slunci
dluzna obiet bohô uece cestmir
aninie nam naw^hi pospieti
ninie wsedniti narucie konie

vzešel se sivau dcerau krasotivornau,
i zřel krváceti vraha svého (Kruivoge).

I poslal Čmjr kořist zpátky lidem,
skořistj wracj se krásná panna.

I chtěl Wogmjr obět vzdáti Bohům
v témže mjestě, v témže kroku slunce.

„Wzhûru Wogmjre! vece mu Čestmjr,
naše kroky chvátaj vjtězit
nad Wlaslawem, prodli w službě Bohům,
Bczi chtěj stepati Wlaslawu;
a když slunce dokročj poledne,
gest nám dokročiti na to mjesto,
kde vjtězstv j hlas wogsk našich wzhlásá.
Wet ti zbraně vraha tvého, pogdiž!”

Wzradoval se Wogmjr velmi velmi,
wzvolal s skály hlasem w lese hlučným,
z mocna hrdla volal k Bohům takto,
i wztrásla se dřeva šjra lesa:

„„Nezgarťe se Bozi svému sluze,
že nepálj obět w dnešním slunci!””

„Dlužna obět Bohům, vece Čestmjr,
a nynj nám na vrahy pospěti.

Nynj wsedni ty na rychlé koně

52 CZESTMJR a WLASLAW.

pletni lesi ieleniê skokem
tamo wdubrauu tamscesti skala
bohô zmilena naieie wr
obtetui bohóm bohôsuim spasam
zauicestuie wzadech zauicestuie v₂pdie
nezecie poznaie zeslunce pokroci
natwrdosti nebes stupis tamó
namiesto anezeslunce postupi
vterim krokê ikrokê trsietiem
nadwrsini lesne doidu toie tamó
kdie obiettuóie pouieie pech
dimu ipokorsisie wsie voiska tudi
iduce

iwsiede Voimir narucie konie
pletie lesi ieleniem skokê
tamo wdubrauu nadrahu kskale
nawrsie skali zanieti obiet
bohô suim spasam
zauicestuie wzadech zauicestuie v₂pdie
iim obietoua krauicu buinu
srst czruena ponieisie lskniese
ialowkusiú kupi otpastuchi

*proletni lesy gelenjm skokem,
tamo v daubravu, tam z cesty skála
Bohûm zmilená, na gegj vrchu
obětug Bohûm, Bohûm svým spasám,
za vjtězstvj vzadech, za vjtězstvj
v předu,*

*a neže se pozná že slunce pokročj
na tivrlosti nebes, staupjš tamo
na mjsto, a neže slunce postaupj
druhým krokem, i krokem třetjm
nad vršiny lesné, dogdau vogska tamo
kde obět twoge porvěge v slaupech
dýmu; i pokořj se vše vogska tudy gdauce"*

*I vsedl Wogmjr na rychlé koně,
proletěl lesy gelenjm skokem,
tamo v daubravu na drahu k skále,
na vrchu skály zanjtil obět
Bohûm svým spasám,
za vjtězstvj vzadech, za vjtězstvj
v předu;*

*gim obětoval, k ravici bugnau,
srst červená po nj se lesknula;
galůvku tu kaupil od pastuchy*

54 CZESTMJR a WLASLAW.

wuwale tam wwisokei tranie
dada zaniu kon isuzdu
Plapolase obiet iblizisesie voi
kuualu izuuala wzhoru wdubrauu
voiozuucieni hlnkê
idupoiednô oruzie uesuce
p̣kni ida kolobieti bohóm slauu hlasase
izachazeie zezwucie nemeskase
ikehdi dochazese posleda voiew
wzkoci Voimir nasuoi ruci komon
tucne kiti iplece nalozi
sesti iezdcê zauoi
iidese voiska wsiemi kroki slunce
az podpolednie slunce
tamo narowni oczekauase ie wojwni Vlaslau
otlesa klesu stase ieho sila
sila stase petkrat wiecse pzan
iako zm̃cen zniei wznikase ieket
lanie psow p̣pinnoha mñostuie
trudno nam waleti stiemi w̃hi
kii palicu malokdi zadrzi
tako Voimir naciezecs̃mir uece
viehlasñoto wsukromi ml̃uuniti

wudolj tam we wysoké tráiwě,
dage za ni koně i suzdau.

Plápolala obět, i blížila se wogska
k audolj, i z audolj wzhûru wdaubrawu,
wogska ozwučena hluken
gdau po gednom zbraně nesauce,
každý gda kolem oběti Bohûm sláwu hlásal,
i zacházeg, zezwučeti nemeškal.

A když docházela posleda wogska,
wskočil Wogmjr na swûg rychlý komoň.
Tučné keyty i plece naložil
šesti gezdciûm za wogsky.

I šlo wogsko wšemi kroky slunce,
až pod polednj slunce
tamo na rowni očekáwal ge bogowný Wla-
Od lesa klesu stála gehu sjla, (slaw.
sjla stála pětkrát wětšj Pražan;
gako z mračen z nj wynikal gekot,
lánj psû přemnoha množstwj.

„Těžko nám wáleti stěmi wrahy,
kyg palici malo kdy zadržj.”
Takto Wogmjr, načez Čestmjr wece:
„Maudře gest to w saukromj mluwiti,

56 CZESTMJR a WLASLAW.

viehlasnosie hotouati nausie
cie[~] cielo ,ptiw skale wz_~pci
liska obludi turiarohlau
zdie ny uidieti Vlaslauu shori
rucie dolow kolkol wrcha sie^o
biwzdadbili kto v_~pdie biechu
opacz chodi tako dolê hori
asiesdiese Voimir isdiese csmir
ihrnusie voiska kolkol hori
ihrnusie voiska deuietikrat
tako w^hh^o wzmozichu sua ciska
tako w^hh^o wzmozichu iich strachi
rostupichusie ponizniê chwrasti
bisie lsknula braniich wzrace w^hh^o
ibi leskê naplniema hora
nalit wirazi cstmir sezastupê
zastupsienbie cztirsie hlukow cietni
sniem zestienow lesniech wirazitrsas
trsasosiede cetne voie w^hh^o
wzad wzad strachⁱ iim bi zewsia lesa
rozprnusia rsadi semotamo
Voimir wnoci na nechrabru ruku
izastupi uwal nawzchod napol

*maudře gest se hotoviti na vše,
Čemu celo proti skále vzpřjci?
liška zklame tura garohlava.
Zde nás viděti Wlaslawu s hůry:
rychle dolů kolem vrcha toho,
by wzad přišli, kdo na předu byli,
opač chody takto dolem hory."*

*A tak činil Wogmjr, činil Čestmjr,
hrnulo se wogsko kolem hory,
hrnulo se wogsko devětikrát.
Takto wrahům wzмноžili swá čjsta,
takto wrahům wzмноžili gich strachy.
Rozstaupili se po njzkém chrastj,
by se lsknula zbraň gich wzraku wrahům;
bylat' leskem naplněna hora.*

*Náhle vyrazil Čmjr se zástupem,
zástup ten byl čtyry hluky wpočtu,
snjm ze stjňů lesnjch vyrazil Třas,
Třas osedl hogná wogska wrahům.
Wzad, wzad strachy gim šly z všeho lesa,
rozprchnau se řady semo tamo.*

*Wogmjr wrazil na ně chrabrau rukau,
i zastaupil auwal na wzchod na púl,*

58 *CZESTMJR a WLASLAW.*

wboksie stani ,ptiwo Vlaslauu
 ai rsicie les rswaniê izuwala
 iakbi hori shorami ualeli
 iwsiedrua wsebe rozlamali
 iuiskoci Vlaslau ,ptiw csmiru
 iuirazi csmir ,pti Vlaslauu
 wlutu siecz ranu opietranu
 srazi Vlaslau dolow
 Vlaslau strasno pozemisie koti
 iwbokiwarzad wstati nemozese
 morena iei sipase wnocczrnu
 kipiese krew zesilna Vlaslaua
 pozelenetrawie wsiru zemiã tecie
 aiawiide dusa zrswucei hubi
 wiletie nadruo apodruech
 siemotamo doniz mrtew nezzen
 vlekusie vVlaslaua suci
 upiechu wzhoru nastranotsud
 skrito ,pd csmirowim vidê
 ,pdcsmirê Vlaslauoboicê
 Zewzni uicestuie kneklanu
 radostnu uchu izracisie korsist
 neklanouu radostnu oku.

vbok se stavil protivu Wlaslawu.

*Ay řičel les řivánjm i z auwalu
gakby hory s horami wálely,
i wše dřewa w sebe rozlámaly.*

*I wyskočil Wlaslaw proti Čmjru,
i wyrazil Čmjr proti Wlaslawu,
w ljtaw seču, ránu opět ránu,
srazil Wlaslawu dolů — —*

*Wlaslaw strašně po zemi se kotj,
i vbok i wzad powstati nemohl,
Morena geg sypala w noc černu.
Kypěla krew ze silna Wlaslawu
po zelené trávě w sirau zemi teče,
ay a wysla duše z řwaučj huby,
wzletěla na dřewo a po dřewech
semotamo, dokud mrtev nezžen.*

*Uleknau se u Wlaslawu gsaucj,
i upěli wzchůru na strán, odsud
skrytě před Čmjrowým wídem,
před Čmjrem, Wlaslawobogcem.*

*Zewznělo wjtězstwí k Neklanowu
radostnému uchu, i zračila se kořist
Neklanowu radostnému oku.*

Pocinasie oslaunem siedani.

Znamenajte starsi mladi
opotkach iqsiedani
biese druhdi kniez zalabski
kniez slauni bohaci dobri
ten imiese dcers iedinu
sobie iwsiem milu uele
tadci nadiw slicznabiese
tiela vrostleho krasnie
lice imiese owsiê biele
na liecech rumenci ktuniechu
oci iako nebe iasne
ipo iciei bieci siii
wlasi zlatostuuci uieiu
vprstencech skadersieni
aidruhdi kniez kaze poslu
bisie pani wsici snieli
nahrad nahodi uelike
ikdazbie den ustaueni
sniechusie sem wsici pani
zdalnichzemi zdalnich vlasti
nahd^m kniezu na siehodi
wzeznie hlahol trubikotlow

LUDIŠE a LUBOR.

*Znameneyte stařj mladj,
o pŭtkách i o sedánj.*

*Býval druhdy kněz Zalabský,
kněz slavný, bohatý, dobrý;
tento měl gedinau dceru,
sobě i všem milau velmi.*

*Ta dci na div slicná byla.
těla urostlého krásně,
lŭce měla ovšem bjlé,
na lŭcjch ruměnce květli;
oči gako nebe gasné
i po gegj bjlé šjgi,
vlasy zlatoskvaucj vĕgj,
u prstencjch skadeřeny.*

*Ay druhdy kněz káže poslu,
by se páni všickni snĕli,
na hrad, na hody veliké,
I když byl den ustanvený,
snĕli se sem všickni páni,
z dalných zemj, z dalných vlastj,
na hrad k knězi na ty hody;
zavzněl hlahol trub i kotlů.*

pani kukniezusie hrrnu
poklonichusie tu kniezu
iknieni ilepei dcersi
za₂pdluhe stoli sedu
pkni rozeniedle sueho
nosichu iedenie diua
inosichu pitie medna
ibi hodouanie hluczne
ibi hodouanie slaune
rostupisie sila uudech
rostupisie bodrost wmislech
wtadobi kniez uece panom
muzie nebudi vastaino
skakich₂pcin stesie snieli
statni muzie iazhecu zulesti
kaci zuasni naiplznei
wmirsie ualku mudro zdati
uezdi nam susiede niemci
die kniez prsetrzesie ticho
otstolowtu wztachu pani
poklonichusie tu kniezu
iknieni ilepei dcersi
Kotli trubi sliseti znoua

*Páni ku knězi se hrnau,
 poklonili se tu knězi,
 i kněnj i krásné dceři,
 za předlauhé stoly sednau,
 každý dle rozenj svého.
 Nosili se gjdla dřívá,
 i nosili pitj medná;
 bylo hodoovánj hlučné,
 bylo hodoovánj slavné.
 Rozstaupj se sjla v audech,
 rozstaupj se bodrost v myslech.
 W ty doby kněz wece panům:
 „Mužj, nebudiž wás tagno,
 z gakých přjcin ste se sněli,
 statnj mužj, gá chci zvěsti,
 gacj z wás mi neyužitečněšj.
 Wmjře wálku maudře zdáti,
 wždy gsau nám sausedé Němci.”
 Dj kněz, přetrhne se ticho,
 od stolů tu wstali páni;
 poklonili se tu knězi,
 i kněnj i krásné dceři.
 Kotly, trauby slyšet znova.*

wsiesie kusedaniu stroii
tu, pd hradê wsire luce
wzuisi napawlaci krasne
sediese kniez starostami
sedie knieni szemankami
iludise sdieucemi
ikaze kniez zemanô suim
ktochtie prui nasedanie
ti iaz kniez sam ustanowiu
ikaze kniez nastrsiebora
strsiebor ludislawa ziuu
wsedasta oba nakonie
wzesta drsiewce ostru hrotu
prudko ,ptiw sobie hnasta
dluho spolu zapasista
ezdrsiewce oba zlamasta
itak vondana biesta
oba zdrahi wistupista
zewznie hlalol trub ikotlow
ikaze kniez zemanô suim
kto chtie vtersi nasiedanie
abi knieni stanouila
knieni nasrpose kaze

*Wše se ku sedánj strogj:
tu před hradem w šjré lauce,
wzweyši na pawlaci krásné
seděl knjže s starostami,
sedě kněnj s zemankami
i Ludiše se slečnamí.*

*I káže kněz zemanům swým:
„kdo chtj prvnj na sedánj,
ty gá kněz sám ustanovjm.”*

*I káže kněz na Střebora,
Střebor Ludislawa zývá.*

*Wsedali oba na koně,
wzali dřevce ostrých hrotů,
prudce proti sobě hnali,
dlauho spolu zápasili,
že dřevce oba zlámali;
i tak uondani byrvše
oba z drahy wystaupili.*

Zewzněl hlahol trub i kotlů.

*I káže kněz zemanům swým,
kdo chtj druzj na sedánj,
aby kněnj stanovila.*

Kněnj na Srpoše káže,

srposspitibora ziua
wsedasta oba nakonie
wzesta drsiewce ostru hrotu
ihna srpos wspitibora
wisadi iei ztwrda siedla
samsie skonie rucie wrzie
obadobistatu meci
raz poraze wieczna sciti
iiskri wzprchu zczrnu scitu
spitibor srpose sece
srpos wchladnu zemiu pade
iobasta vnauena
oba zdrahi wistupista
zewznie hlahol trub ikotlow
lkaze kniez zemanô suim
kto chtie trsieti nasiedanie
biludise stanouila
kniezna na lubora kaze
lubor bolemira ziua
wsedasta oba nakonie
wzesta drsiewce ostru hrotu
rucie wohradusie hnasta
ptiw sobie zamiersista

*Srpoš Spitibora zývá,
 Wsedali oba na koně,
 vzali dřevce ostrých hrotů,
 i hnal Srpoš v Spitibora,
 vysadil geg z tvrda sedla;
 sám se s koně rychle vrže,
 oba tu dobyli mečů:
 ráz po ráze v černé štjty,
 giskry vzprchnau z černých štjtů;
 Spitibor Srpoše sekl,
 Srpoš vchladnau zemi padl.
 I oba gsau unaveni,
 oba z drahy wystaupili.
 Zevzněl hlahol trub i kotlů.
 I káže kněz zemanům svým,
 kdo chtj třetj na sedánj,
 by Ludiše stanovila.
 Kněžna na Lubora káže,
 Lubor Bolemjra zývá.
 Wsedali oba na koně,
 vzali dřevce ostrých hrotů,
 ruče v ohradu se hnali,
 proti sobě zaměřili,*

srazistasie oscepoma
bolemirsie skonie koti
scitmu daleko zaletie
otnesu iei chlapi zdrahi
zewznie hlahol trubikotlow
lubor narubose ziua
rubos rucie nakon wzkoci
prudko nalubora zene
lubor kopie meciê ,ptie
krsepce w helm mu wrazi ranu
rubos wazê skonie spade
otnesu iei chlapi zdrahi
wzezni hlahol trub ikotlow
lubor nazemani ziua
ktosie chtieiu semnu biti
tiem wohradu siemo ieti
ibi houor mezi pani
lubor naohradie zdase
witcie zdeslau dluhedsiewce
inadsiewci tursihlaua
wzkoci naors iarobuini
hrdiuimi sloui uece
p^mdied (moi) zbi diua tura

*srazili se oštěpoma,
Bolemjr se s koně kotj
štjt mu daleko zaletěl;
odnesau geg chlapi z drahy.
Zevzněl hlahol trub i kotlů.*

*Lubor na Robošě zýwá,
Ruboš ruče na kůň wskočj,
prudce na Lubora žene,
Lubor kopj mečem přet'al,
křepce w helm mu wrazil ránu,
Ruboš wazem s koně spadl:
odnesau geg chlapi z drahy.
Zevzněl hlahol trub i kotlů.*

*Lubor na zemany zýwá:
„kdo se chtěgj semnau bjti?
těm w ohradu semo geti.”
I byl horvor mezi pány,
Lubor na ohradě čekal;
wytknul Zdeslaw dlauhé dřewce,
i na dřewci tuřj hlawa.
Wskočil na oř garobugný,
hrdivými slowy wece:
„Praděd můg zbil diwa tura,*

otcik zahna niemcewsbori
skusi lubor chrabrost moiuz
itu ,ptiwsobie hnasta
hlauama wsebe wrazista
aioba skoniu spadesta
rucie zdie mecie dobista
opiesala zapasista
krsiepce meciema machasta
kolsie rozlehachu razi
luborsie k niemu prsiboci
meciem kruto w helminu secie
helmsie rozkoci wduakusi
meciem wmecz uderi ranu
imecz wzletie zaohradu
zdeslausie nazemiu wrze
zewznihlahol trub ikotlow
okluci lubora panstuo
iuede iei ,pdeknize
,pd knieni i ,pd ludisu
ludisemu wienecstau
uienec zduboueho listie
zewznie hlahol trub ikotlow.

*otec zahnal Němců zbory;
skusj Lubor chrabrost mogi."*

*I tu proti sobě hnali,
hlavama v sebe vrazili,
ať oba tu skonů spadli.
Rychle zde meče dobyli,
opěšali zápasili;
křepce mečema máchalí,
kol se rozléhali rázy.*

*Lubor se kněmu přibocil,
mečem krutě v helm mu sekl,
helm se rozkočil v dva kusy,
mečem v meč udeřil ránu,
i meč vzletěl za ohradu,
Zdeslav se na zemi vrže.
Zevzněl hlahol trub i kotlů.*

*Obkljčj Lubora panstvo,
i vede geg před knjžete,
před kněnj i před Ludiši:
Ludiše mu věnec stavj,
věnec z dubového listj.
Zevzněl hlahol trub i kotlů.*

72 ZABOG, SLAWOG a LUDIEK.

Pocinasie oueliké pobiti.

Sczrna lesa uistupuie skala
naskalu uistupi silni zaboï
obzira kraiini uawsiešni
zamutisie otkraiin otewsiech
izastena placiem holubinim
siedie dluho idluhosie mutie
iwzchopisie wzhoru iako ielen
dolow lesê lesê dluhopustim
bistro spiechase ot muze k muzu
otsilna ksilnu powsickei vlasti
kratka sloua kewsiem skrito riece
poklonisie bohô otsud kdruhuspiecha
iminu denprui iminu denvteri
ikdaz zatrsetiê luna wnoci biese
sniechusie muzie siemo wles czrn
kniem zdie zaboï otuedeie wuwal
wponizeni uwal hlubokeho lesa
stupi zaboï nainizeie dolow
wze uarito zuucno
Muzie bratrskich srdec
iiskrenich zrakow
uam pieiu nainizi zdola piesn

ZABOG, SLAWOG a LUDJK.

*S černa lesa wystupuge skála,
 na skálu wystaupil silný Zábog,
 obzjá kraginy na vše strany;
 zarmautil se od kragin odewšech,
 i zastonal pláčem holubiným.
 Seděl dlauho i dlauho se rmautil,
 i wzchopil se wzhûru gako gelen,
 dolû lesem, lesem dluhopustým,
 bystře pospjchal od muže k muži,
 od silna k silnu po celé vlasti.
 Krátká slowa ke všem skrytě řekl,
 poklonil se Bohûm, odsud k druhu spěchal.
 I minul den prwnj, i minul den druhý,
 i když za třetjím luna w noci byla,
 sněli se mužj semo w les čern.
 K nim zde Zábog, odvede ge w aural,
 wponjžený aural, hlubokého lesa.
 Staupil Zábog neynjžegi dolû,
 wzal warito zrwučno.
 Mužj bratrských srdcj,
 i giskrených zrakû!
 wám pěgi neynjže z dola pjseň.*

74 ZABOG, SLAWOG a LUDIEK.

ide zsrđce mē^o
zsrđce nainizeie
pohruzena whori -
otcik zaide kotcê
ostaui wdiedinie dietki suoie
i suoie lubice
inersiecie nikomu
batio timluui kniê
oteckimi sloui
i, pide cuzi
usilno wdiedinu
icuzimi sloui zapouida
ikaksie zdie wcuzei wlasti
otiuira pouecier
tako biese zdieti
dietkam izenâ
iyedinu druzu nâ imieti
poputi wsiei zuesni pomoranu
iuihanie zhaiew wsiekrahuie
ikaci bozi wcuzei wlasti
takimsie klanieti zdie
iim obiecaci obiet
inesmiechusie biti

ZABOG, SLAWOG a LUDJK. 75

*I gde z srdce mého,
z srdce neynjžegi
pohřižena w hoři.*

*Otec zašel k otcům,
ostarvil w dědině djtky swogo
i swoge milenky.*

*I neřekl nikomu:
„bátio ty mluviž k nim
oteckými slovy.”*

*I přigide cizj
usilně w dědinu,
i cizjmi slovy zapovjdał.*

*I gak se zdj w cizj vlasti
od gitra po wečer,
takto bylo dělati
djtkám i ženám;
i gedinau druži nám mjtí
po pauti wšj, z Wesny po Moranu.*

*I vyhánj z hágû wše krahuge;
i gacj Bozi w cizj vlasti,
takým se klaněti zde,
i gim oběcati obět.*

I nesměli se bjti

76 ZABOG, SLAWOG a LUDIEK.

wcielo ,pdbohi
ni wsumrki iim dauati iesti
kamootcik dauase krmie bohô
kamo kniê hlasat chodiuase
posiekachu wsie drua
i rozhrusichu wsie bohi
aiti zaboju tipieies srdce ksrden
piesnu zstrsieda horsie iako lumir
kisloui ipieniê biese pohibal
Visehradiwsie vlasti
takoti mie iwsiu bratrs
pieuce dobra miluiiu bozi
pei tobie otnich dano
wsrdce ,ptiwhô
zrsie zaboï naslauoienu
zapolena zraki
ipieniê dale srdce iimase
dua sini ieiü hlasi
pchazesta wmuska
nichazieuasta wles
tamo meciê imlatem
ioscepê ucista pazi
tamo pokrista

ZABOG, SLAWOG a LUDJK. 77

*učelo před Bohy,
ni v saumraky jim dávati gjstí.
Kamo otec dával krmě Bohům,
kamo k nim hlásat chodjval,
poskali vše dřeva,
i rozrušili vše Bohy.*

*„Ay ty Zábogi, ty pègeš srdce k srdci,
pjseň z středu hoře gako Lumjr,
ký slowy i pěnjm byl pohýbal
Wyšehrad i vše vlasti;
takto ty mě, i vši bratr.
Zpěvce dobrého milugj Bohové!
pěg, tobě od nich dáno
v srdce proti vrahům.”*

*Zřel Zábog na Slawogewy
zapáleny zraky,
i pěnjm dále srdce gjmal:*

*„Dwa syny, gegichž hlasy
přecházeli v mužské,
vycházjvali v les,
tamo mečem i mlatem
i oštěpem učili paže,
tamo pokryli se*

78 ZABOG, SLAWOG a LUDIEK.

i^mwce^mstasie roskosê
kehdi pazeieiu biesta dorostla
iieiu umi ,pti^mw^mh^mô
idorostachu druzi bratrsieci
aita wsi uirazichu wz^mw^mhi
ibi krutost iich bursiuce nebe
iwdiedini wratisesie biwse blahost
aiskocichu wsici wdol kzaboia
itiscechu iei v^mpsilna pazi
isprsu naprsi usi kladechu ruce
wiehlasno dauachu sloua kslouô
iprsichazese noc prsied iutro
aiuistupichu zuuala rozno
uezdie kewsiê drsieuô
kewsiê st^mnâ brachusie lesê
Iminu den iminuden vteri
ipotr^msietiê dni kehdisie zatemnise noc
brasie zaboï wles
lesê zazaboïem sbori
ibrasie slauoi wles
lesem zaslauoïem sbori
wsiak imie wieru kuoieuodie
wsiak srdce uporno kralu

ZABOG, SLAWOG a LUDJK. 79

i vraceli se rozkošem,

A když paže gegich byly dorostli,

i gegich umy proti vrahům,

i dorostali družj bratřjci.

Ay tu všickni vyrazili na vrahy,

byla krutost gich bauřicj nebe,

i v dediny vrátila se byvšj blakost."

Ay skocili všickni v důl k Zábogi,

i tiskli geg v přesilné paže,

i sprsau na prsy všickni kladli ruce,

maudře si dávali slova k slovům.

I přicházela noc před gitro,

ay vystaupili z audolj různě,

vsudy ke všem dřevům,

ke všem stranám brali se lesem.

I minul den první, i minul den druhý,

i po třetím dni, když se zatemnila noc,

bral se Zábog v les;

lesem za Zábogem zbory.

I bral se Slawog v les,

lesem za Slawogem zbory.

Každý měl vjru k vévodoovi,

a srdce uporno králi,

80 *ZABOG, SLAWOG a LUDIEK.*

wsak zbranbistru nakral
ai slauoi bratrsie
tamo kmodru wrchu
wrchten powsiech pokrayinach
tamo zamiersimi chodi
otwrcha kranemu slun(cu)
tamoles temen
tamosi podami ruce
ninie berssie lisimi skoki
ii az tako poidu tudi
ai zabo i bratrsie
ciem u nase bran imatepruw
otwrcha soptati krutost
otsauad bursmi ,ptiw kraleuim w^hô
slauoi bratrsie
kdaz hada potrsieti chcesi
na hlauu naiyistieie
tamo hlaua ieho
rostupisie mustuo lesê
rostupisie w^hpuowleuo
tudi taze zaboieuim slouê
onamo slouê prudka slauoie
hlubinami lesow kmodru wrchu

ZABOG, SLAWOG a LUDJK. 81

každý zbraň bystrau na krále.

„Ay Slawogi bratře!

tam k modrému vrchu,

vrch ten po všech po kraginách,

tam zaměříme chody;

od vrcha k rannému slunci,

tam gest les temen;

tamo si podáme ruce.

Nynj ber se liščjmi kroky,

i gá také pŭgdu tudy.”

„Ay Zábogi bratře!

čemu naše zbraň má teprv

od vrcha soptati krutost,

odsud buřme proti královým vrahům.”

„Slawogi bratře!

když ty hada potřítí chceš,

na hlavu neygistěgi,

tam gest hlava geho.”

Rozstaupj se množstvj lesem,

rozstaupj se vpravo vlevo.

Tudy táhne Zábogovým slovem,

onam slovem prudkého Slawoge,

hlubinami lesů, k modru vrchu.

82 ZABOG S. AWOOG a LUDIEK.

ikehdi biese piet slunci
podastasi prsiesilnie ruce
ipozrsiesta lisima zrakoma
na kralowi uoie
sraziti nam drbi ludiek voie
voiesue pod iednu ranu
ailudiecie tisi parob
naparobi krale
tirci suemu ukrutniku
zedimê iest nam velenie ieho
irozlutisie ludiek
ruciê hlasê suola sue voie
podnebesiebie plnooswieti
otslunce woswietie plnoblska
zkraleuich woiew
hotowi wsici nohu wkrok
iruku wbran ludiekouadle sloua
Aislauoi bratsie
tudi spei lisimi skoki
iaz poidu wstrsiecu iim wcielo
iwirazi Zaboi v, pd iako krupobitie
iwirazi slauoiwbok iim iako krupo-
bitie

ZABOG, SLAWOG a LUDJK. 83

*I kehdy bylo pět sluncj,
podali si přesilné ruce,
i pohledli liščjma očima
na královu wogska.*

*„Sraziti nám musj Luděk wogska,
wogska swá pod gednu ránu.”*

*„Ay Luděku ty gsi otrok
na otroky krále!*

*Ty rci swému ukrutnjku,
že dýmem gest nám welenj geho.”*

*I rozljtil se Luděk,
rychlým hlasem swolal swá wogska,
podnebesj bylo plno oswěty,
od slunce w oswětě plno blesku
z králových wogsk.*

*Hotowi všickni nohau w krok
i rukau wzbraň, dle Luděkowa slova,*

*„Ay Slawogi bratře!
tudy spěg liščjmi skoky,
gá pûgdu proti nim w celo.”*

*I wyrazil Zábog wpřed gako krupobitj,
i wyrazil Slawog w bok gim gako kru-
pobitj.*

84 ZABOG SLAWOG a LUDIEK.

aibratsie tisie nâ krusichu bohi
tisie nam kacechu drsieua
iplasichu krahuie zlesow
bozi namuicestuie daiu
ai prudkost uirazi ludiekem
zcietnich wrahow ,ptiw Zaboia
iuirazi zaboï horsiuciema ocima w ludiek
miersi dub,ptiw dubu
zrsieti zewsie lesa
zaboï hna ,ptiw ludieku
nadewsie uoie
ludiek uderi silnim meciê
,ptietrsie koze wscitie
iuderï zaboï mlatê
otskoci hbiti ludiek
wdrsieuo wrazi mlat
iskotisie drsieuo navor
itrsiedeset iich otide kotcê
izlutisie ludiek
aiti zhouadili
ti uelika potuorohadow
meciêsie potikai semnu
imasie zaboï meciê

„Ay bratře, ti zde nám drtili Bohy,
ti zde nám káceli dřeva,
i plašili krahuge z lesů.
Bozi nám vjtězstivj dagj!”

Ay prudkost vyrazj Luděkem
z četných vrahů proti Zábogi.
I vyrazil Zábog s hořjcmá očima v Lu-
měřj dub proti dubu, (děka,
viděti z celého lesa.

Zábog hnal proti Luděku
nade vše vogska.

Luděk udeřil silným mečem,
přet'al tři kůže vstjtu.

I udeřil Zábog mlatem,
odskočil hbitý Luděk,
v dřevo vrazil mlat;
i skotj se dřevo na vogsko,
i třicet gich odegde k otcům.

I zljtil se Luděk:

„Ay ty zhorvadilý!
ty veliká potivoro hadů,
mečem se potýkey semnau.”
I máchl Zábog mečem,

86 ZABOG SLAWOG a LUDIEK.

kusscita w^uhu otrazi
itasi ludiek mecz
(mecz)sie smecie po kozenie scitie
izapolestasie oba kranam
ranami w^sie posobie stesasta
iwsiekolê zbrocesta kruiu
ikruiu zbrocechuie muzie
kolkol ieiu wezdie v^uplutei sieci
slunce „pide poledne
iotpoledne iuz ñapolkuecieru
iualeno iesce nisiemo nitamo ustupeno
iualeno zdie iualeno tamo otslauoie
Aiti w^uze bieswtie
ciemuti nasu krew piyesi
ichopi zaboi suoi mlat
iotskoci ludiek
na^upze mlat zaboi wiswzhoru
iwrze pow^uzé
letie mlat roskocisie scit
zascitemsie roskocista ludiekoua prsi
iuleciesz duse tiezka mlata
imlat idusu uirazi
izanese pietsiehow vwoisku

kus štjtu vrahu odrazil.

I tasil Luděk meč,

meč se smekl po koženém štjtu.

I zapálili se oba kranám,

ranami vše po sobě stesali,

i vše kolem zbrotili krvj;

i krvj zbrotili ge mužj

wůkol nich všudy w přeljté seči.

Slunce přegde poledne,

i od poledne giž na půl k večeru,

i wáleno geště; ni sem, ni tam ustaupeno,

i wáleno zde, i wáleno tam od Slawoge.

„Ay ty vrahu Běs wtě!

čemu, ty naši krew pigeši?“

I chopil Zábog swůg mlat,

i odskočil Luděk;

napřáhl mlat Zábog weyš wzhůru

i wrhl po vrahu.

Letěl mlat, rozskočil se štjt,

za štjtem se rozskočily Luděkovy prsy.

I ulekla se duše těžka mlata,

i mlat i duši wyrazil,

i zanesl pět sáhů u wogske.

88 ZABOG SLAWOG a LUDIEK.

strach w̃hom uirazi zhr̃rdl skrsieki
radost zewznie zust uoinow zaboieuich
izaiiskrsi zradostnu zraku
ai bratrsie bozi ny uicestuiê darsichu
rostupisie uasieden hluk ṽp̃uo ivleuo
zewsiech udoli siemo suedte konie
koni rsiechci uesken tenles
Zauoi bratrsie tiudati lue
nevpusciei bursi w̃hi
aita otwrze zaboï scit
iwruce mlatê iwdruheï meciê
takoivprsiecz ,praze drahi ṽw̃zech
ibi vp̃ieti w̃h̃o ibi ṽstupati w̃h̃o
trsasie hnase zboisce
st̃ch zhr̃rdliich uiraze skrsieki
koni rsiechce ueskenles
Wzhoru nakonie skoni zaw̃hi
prsie sewsie wlasti
ruci koni neste
vpatach zanimi nasu krutost
iwzkocichu hluci wzrucie konie

ZABOG, SLAWOG a LUDJK. 89

*Strach vrahům vyrazil z hrdel škřeky,
radost zervzněla z ust wogska Zábogova,
i zagiskřila z radostných zraků.*

*„Ay bratřj, Bozi nás wjtězstwjm dařili!
Rozstaupj se nás geden hluk wpravo i,
wlewo;*

*ze wšech audolj sem sived'te koně,
koňmi řechci wešken les.”*

*„Zábogi bratře ty udatý live!
neupauštěg bauřiti wrahy.”*

*Ay tu odvrhl Zábog štjt,
i w ruce mlatem i w druhé mečem,
takto i wpřjč prorážel drahy vrahů.
Bylo upěti vrahům, bylo ustaupati
vrahům,*

*Třas ge honil z bogiště,
strach z hrdel gich wyrážel škřeky;
koňmi řechce wešken les.*

*„Wzhůru na koně, skoňmi za wrahy
přesewše wlasti,
rychlj koni neste
w patách za nimi naši krutost.”*

I wzskočili hlukové na rychlé koně,

90 ZABOG SLAWOG a LUDIEK.

iskoknaskok powzechsihnachu
ranu naranu soptichu krutu krutost
imiiechu rownie ihori ilesi
vpno iwleuo wsie ubiehawzad
Hucie diua rsieka
wlua zawlnusie uale
huciechu wsi voi skok naskok
wsiesie hnase ,ps bursiucu rsieku
uodi uchuatichu mnostuie cuzich
i ,pnesechusue zuiesti nadruhi brsiech
ipokraiinach wezdie wsirs iwsirs
luti ostrsiez zozepie suoie krsiedle dluzie
bistro leta zaptactuê
zaboieni uoi rozehnachusie wsirs
wezdie powlastech
hnachu luto powrazech
wezdie srazechu ie istupachu koni
nocu podlunu zanimi luto
dnem podsluncem zanimi luto
iopieti temnu nocu
iponoci sedimiutrê
hucie diua rsieka
wlua za wlua sie uale

ZABOG, SLAWOG a LUDJK. 91

*i skok na skok po wrazech se hnali,
ránu na ránu soptili krutau krutost:
i mlgely rovně i hory i lesy,
wpravo i wlewo vše ubíhá w zad.*

*Hucj diwá řeka,
wlina za wlnau se walj,
hucela vše wogska skok na skok,
vše se hnalo přes bauřcuj řeku;
wody uchvátily množství cizich,
i přenesly své známé na druhý břeh.
I pokraginách všudy w šjř i w šjř,
ljetý ostřjž rozepial swá křjdra dlauhá,
bystře létá za ptactivem.*

*Zábogowa wogska rozehnala se w šjř
všudy po vlastech,
hnala ljetu po wrazech;
všudy srazila ge i stupala koňmi,
Nocj pod lunau za nimi ljetě,
dnem pod sluncem za nimi ljetě,
i opěty temnau nocj,
i po noci šedým gitrem.*

*Hucj diwá řeka,
wlina za wlnau se walj;*

92 ZABOG, SLAWOG a LUDIEK.

huciechu wsi uoi skoknaskok
wsiesie hnase prsiesbursiucu rsieku
uodi uchuatichu mnostuie cuzich
i_Lpnezechusue zuiesti nadruhi brsiech
tamoksedim horâ
tamo dobursi nasie pomsta
ai zaboï bratrsie
iuz nam nedaleko hori
aiuz hluciek ³whow
iti zalostiuo ,psie
Wratno kraïinami tuditi iaz tudi
uihubit wsie kraleuo
uietr bursi ,ps vlasti
voiski bursie ,ps vlasti
_Lps vlasti v³p³uo iwleuo
uezdie siru silu voiski
wradostnê hluce
aib³trsie aiseri wrch
bozi ny tamo uicestuiê darsili
tamo iuiele dustieka
siemo tamo podrsieuech
iich boiesie ptactuo iplachi zuiers
iedno soui neboiesie

ZABOG, SLAWOG a LUDJK. 93

hučela vše wogska skok na skok,
vše se hnalo přes bauřej řeku;
wody uchvátily množství cizich,
i přenesly své zvěsty na druhý břeh.

„Tamo k šedým horám,
tamo dobuřj naše pomsta!“

„„Ay Zábogi bratře!
giž nám nedaleko hory,
a giž hluček wrahû,
i ti žalostivě prosj.““

„Zpátkem kraginami, tudy ty, gá tudy
wyhubit vše králowo.“

Wjtr bauřj přes vlasti,
wogsky bauřj přes vlasti,
přes vlasti wpravo i wlewo,
wsudy šjrau sjlu wogsky
w radostném hluku.

„Ay bratřj! ay šerý wrch!
Bohowé nás tam wjlězstwjm dařili,
tam i mnoho dušj těká
semo tamo po dřewech;
gich bogj se ptactwo i plachá zvěř,
gedno sorwy nebogj se.

tamo kwrchu pohrsiebatmrch
 idat pokrm bohounom
 itamo bohô spasâ
 dat mpostuie obieti
 aiim hlasat milich slow
 iiim oruzie pabitich whow

254

*Pocinasie kapitule osmmezcieta trsie-
 tiech knih opiesniech.*

Poletoua holub
 sedrsieua nadrsieuo
 zalostiuo wrka
 horsie wse lesu
 aiti lese siri
 wtobie iazletauach
 sholubicu drahu
 smilu ,pmilitku
 achazlobni Zbihon
 chuati holubicu
 iotnese vhrad
 achavhrad twrdi
 aiobchaze iunose
 koltwrda hrada

14

*Tamo k vrcku pohřebat mrch,
i dat pokrm Bohovům,
i tamo Bohům spasám
dat množství obětj,
a gim hlásat milých slov,
i gim zbraně pobitých vrahů!"*

Z B Y H O Ň.

*Poletoval holub
se dřeva na dřevo,
žalostivě vrkal
hoře všemu lesu:
Ay ty lese šjrý!
v tobě sem létával
s holubicj drahou,
s milau roztomilau.
Ach a zlostný Zbyhoň
chvátil holubici,
i odnesl na hrad,
ach a na hrad tvrdý.
Ay obcházel ginoch
kolem tvrda hradu,*

zalostiuo vzdicha
 posuei drahei milei
 othrada naskalu
 naskalesi sie
 zalostiuo siedie
 sniemî lesê mlcie
 i,pletie holub
 zalostiuo wrka
 poduize iunose
 hlauu kniemu uece
 ti holubcie mutni
 tobie mutno samu
 tobieli krahuiec
 uchuati tuu družiu
 ti zbihoni tâmo
 natô twrdiehradie
 ti uchuati moiu
 dhu ,pdrâhuczku
 aotnese ach vhrad
 vhrad vtwrdi
 holubcie tibisi
 bil nalel skrahuie
 kdibitobie bilo

žalostivě vzdychal
po své drahé milé;
od hradu na skálu,
na skále si sedl,
žalostivě seděl,
sněmým lesem mlčel.

I přiletěl holub,
žalostivě vrkal.
I pozdvihl ginoch
hlavu k němu vece:
„Ty holaubku smutný!
tobě smutno samu,
toběli krahugec
uchvátil tvau druži?“

„Ty Zbyhoni tam
na tom tvrdém hradě,
tys uchvátil mogi
drahau předrahaunkau,
a odnesl na hrad,
ach na hrad na tvrdý!
Holaubku tyby si
byl wálcil s krahugem,
kdyby tobě bylo

srdice udatno
 tibusibil uidrsiel
 krahuicu suu drahu
 kdibi tobiebila
 draua ostradrapi
 tibusibil zabil
 krahuiec zlobiui
 kdibitibil twrdi
 masozraui nosen
 wzhoru mutni iunose
 zeni nazbihon
 tobie srdce , pudatno
 ,ptiw^uhu
 tobie ,ptiw i^e
 branie silna ostra
 tobie i^e whlauu
 tiezek zelezni mlat
 rucie iunose dolow
 wdole temni les^e
 iwzenasie suoju bⁿ
 inaramie mlatsuoi
 spiecie les^e temnim
 kuhradu kutwrdu

*srděčko udatné;
 tyby si byl vyrval
 krahugci svau drahau,
 kdyby tobě byly
 dravé ostré drápy;
 tyby si byl zabil
 krahugce zlostného,
 kdyby ti byl tvrdý
 masožravý nosec."*

*„„Ey smutný ginochu,
 ženiž na Zbyhoně,
 tobě srdce přeudatné,
 proti vrahu,
 tobě proti němu
 zbraně silná, ostrá,
 tobě gemu v hlavu
 těžký, železný mlat." "*

*Rychle ginoch dolů,
 v dole temným lesem;
 i vzal na se svau zbraň,
 i na rámě mlat svůg.
 Spěchá lesem temným
 ku hradu tvrdému;*

bie uhrada twrda
 nocu wezdie temno
 tlucie silnu piestiu
 ktoto shrada sloua
 iasê louec bludni
 otuorsiesie wta
 tluket silnu piestiu
 otuorsie wtere
 kdie Vladika zbihon
 zaueliku sieniu
 tamo zbihon uilni
 tamo plaka dieua
 aiotuorsi lowcu
 neotuorsi zbihon
 irozrazi mlatê
 drsui silni iunose
 irozrazi mlatê
 zbihonieui hlauu
 hdem wezdiebieha
 iwsie whradie pobi
 usuei krasnei dieui
 dousuieta leze
 pde rane slunce

byl u tvrda hradu.
W noci všudy temno,
tlaukl silnau pěstj;
„„kdo to?““ s hradu slova.
„Gá gsem lowec bludný.“
Otevráu se wrata.
Tlukot silnau pěstj.
Otevráu druhé.
„Kde vládyka Zbyhoň?“
„„Za welikau snj.““
Tamo Zbyhoň wilný,
tamo pláce děvče.
„Ay otevři lowci!“
Neotevře Zbyhoň.
I rozrazil mlatem
dvěře, silný ginoch,
i rozrazil mlatem
Zbyhoňovi hlavu.
Hradem všudy běhal,
i vše w hradě pobil;
u své krásné dívky,
do svítánj ležel.
Přišlo ranné slunce

wrcholi drsiew khradu
 ɹpde noua radost
 wiunosino srdce
 zeswu krasnu dieuu
 choua wsilnu pazu
 cie tahlubice
 zbihon iuuchuati
 iako mie zdie wieza
 tak iu wtwrddiehradie
 wlesi stwrdahrada
 iletiese wlesi
 iletiese siemo
 iletiese tamo
 sedrsieua nadrsieuo
 se suoim holubcê
 sholubcê spauase
 naiednei uietuici
 wzradouasie dieua
 sesuoim iunosu
 chodi siemo tamo
 wezdie kamo zechtie
 smilitkê spauâse
 naiednô loziei

*vrcholy dřev k hradu,
přišla nová radost
v ginochovo srdce,
že svou krásnou dívku,
choval v silných pažích.*

„Čj ta holubice?“

*„„Zbyhoň gi uchvátil,
gako mě zde vězel,
tak gi v tvrdém hradě.““*

„W lesy z tvrda hrada!“

I letěla v lesy,

i letěla semo,

i letěla tamo;

se dřeva na dřevo,

se svým holaubečkem:

s holaubkem spávala

na gedné větivici,

Wzraduge se dívka,

i se svým ginochem;

chodj semo tamo,

vsudy kam zechtěla:

s miláčkem spávala

na gediném lůžku.

Vieie uietrsieczek
 skniezeckich lesow
 bieze zmilitka
 kupotoku
 nabiera uodi
 wkouana uiedra
 pouodie kdieuie
 kitice plie
 kitice uona
 zviolarozi
 iiesie dieua
 kiticu louit
 spadeach spade
 wchladnu uodicu
 kdabich uiediela
 kitice krasna
 ktotebe wkipru
 zemicu saze
 tomubich dala
 prstenek zlati
 kdabich uiediela
 kitice krasna

K Y T I Č K A.

*Wěge wětřiček
z kněžecjch lesů,
běžj milenka
ku potoku.*

*Nabjra wody
w kovaná wědra,
po wodě k djwce,
kyticčka plyne,
Kyticčka wonná,
z fial a růžj.*

*I gme se djwka
kyticčku lowit,
spadla ach spadla!
wchladnau wodicku.*

*Kdybych wěděla
kyticčko krásná!
kdo tebe w kyprau
zemicku sázel,
tomu bych dala
prstének zlatý.*

*Kdybych wěděla
kyticčko krásná!*

kto tebe likem
 hebuczki suaza
 tomubich dala
 iehlicu zwlasow
 kdabich uiediela
 kitice krasna
 ktotie pochladnei
 uodici pusti
 tomubich dala
 uienek suoi zhlaui

32

Ide mamila naiahodi
 nazelenaborka
 zadrσίεςi ostretrnie
 wbielitku nozicu
 nemoze moie zmilitka
 nanozicu wstupiti
 ahti trnie ostre trnie
 ciemusiboł sdielo
 zatobudes ostretrnie
 zborek uimitieno
 pozdi mila vpochldeczce

II

*kdo tebe leycjm
hebaŭkjm svázal,
tomubych dala
gehlici z vlasŭ.*

*Kdybych wéděla
kyticiko krásná!
kdo tě po chladné
wodicce pustil,
tomubych dala
wjnek swŭg z hlavy.*

GAHODY.

*Šla má milá na gahody
na zelend borka,
zadřela si ostré trnj
wbělaunkau nožicku.*

*Nemůže moge milenka
na nožicku wstaupit.*

*Ach ty trnj, ostré trnj,
proč si bolest zdělo?
za to budeš, ostré trnj,
z borek wymýtěno.*

„Počkey milá w pochládečku,

wzelenie borece
 iazdobiehu napaluciek
 pokonieczek bieli
 konieczeksie napaluce
 whustei traue pase
 moje mila vpochladecze
 namile zdaie
 ie sie mila zalouati
 potichunku vborce
 achciersiekne moje mati
 iaznescastna roba
 uezdimi rsiekase mati
 chouaisie iunosi
 ciemusie iunosi chouati
 kdazsu dobrsi ludie
 i₂piedech na konice
 iako sniezek bielê
 skocich skonie vizech nasuk
 zastrsiebrnu uzdu
 obiech diewcie ₂pzech ksrden
 icelouach usta
 izabude k^msnadieua
 wnozici bolnitrn

*uvzeleném borečku ;
gá doběhnu na palauček
pro bílého koně."*

*Konjček se na palaučku
v husté trávě pase,
moge milá vpochládečku
na milého čeká.*

*Počne milá žalovati
po tichaunku v borku :
„ach co řekne moge máti,
gá nešťastná holka !
Wždycky mi řkala máti,
chovey se ginochů,
čemu se ginochů chovat ?
když gsau dobrý lidé."*

*I přigel sem na konjčku
gako sněžek bjším,
skočil s koně, vázal na suk
za střjbrnau uzdu.*

*Obgal děvče přižďal k srdci
i ljbal sem usta,
i zabyla krásná djvka
v nožičce bolný trn,*

laskachomsie milouach^o
 slunce nazachodie
 poied mili rucie domow
 sluneczko nam zaide
 wz kocich rucie nakonieczek
 iako sniezek bieli
 iwzech zmilitku wnarucie
 otiede ch sniu domow

42

Biehase ielen pohorach

powlasti poskakoua
 pohorach podolinach
 krasna paro hi nosi
 krasnima parohoma
 husti les praze
 polese skakase
 hbitimi nohami
 aita iunose pohorach chodiua
 dolinami chodiua wlute boie
 hrdubran nasobie nosiua
 braniu mocnu rozraze w^hom shluki
 nenie iuz iunose w^horach

13

GELEN.

III

*W lásce sme se milovali,
slunce na západu.*

*„Poged' milý rychle domů
slunéčko nám zagde.”*

*Wsed sem rychle na konjčka
gak snjh bělaunkého,
vzal sem milenku w náručj,
odgel sem snj domů.*

G E L E N.

*Běhával gelen po horách,
po vlasti poskakoval,
po horách, po dolinách
krásné parohy nosil;
krásnýma parohoma
hustý les prorážel;
po lese skákával
hbitými nohami.*

*Ay tu ginoch po horách chodjval,
dolinami chodjval w ljté boge,
hrdau zbraň na sobě nosjval;
zbranj mocnau rozrážel vrahům shluky.*

Nenj giž ginocha w horách,

podskoci nâ zdie lstiuo luti w^h
zamiesi zraki zlobu zapolena
uderz tieznim mlatê uprsi
zewzniechu mutno zalostiui lesi
wirazi ziunose dusu dusicu
sie ujletie pieknim tahlm hrdlê
zhrrdla krasnima rtoma
aitu leze tepla krew
zadusicu tecie zaotlelu
sira zemie wrsielu krew piie
ibi wkazdiei dieuie pozalnim srdece
leze iunose wchladnei zemi
naiunosi roste dubec dub
rozkladasie wsuki sirs isirs
chazieua ielen skrasnima rohoma
skacie nanoziciech ruciech wzhoru
wlistie piana tahle hrrdlo
sletaiusie tlupi bistrich krahuicew
zeusia lesa siemo nasien dub
pokrakuiu nadubie wsici
pade iunose zlobu wrahu
iunose plakachu wsie dieui

podskočil naň zde lstivě ljtý vrah ;
 zaměšil zraky zlobau zapálené,
 udeřil těžkým mlatem vprsy,
 zervzněli smutně žalostivj lesi.
 Wyrasil z ginocha duši, dušičku,
 ta vyletj pěkným táhlým hrdlem,
 z hrdla krásnýma rtoma!

Ay tu ležj, teplá krev
 za dušičkau teče, za odletlau ;
 sirá země vřelau krev pige.
 Bylo v každé djuce po žalném srděčku.
 Ležj ginoch v chladné zemi,
 na ginocha roste dubec — dub,
 rozkládá se vsuky šjř i šjř ;
 chodjvá gelen s krásnýma rohoma,
 skáče na nožickách rychlých, vzhůru
 v listj pjná táhlé hrdlo.
 Slétagj se heyna bystrých krahugců,
 ze všeho lesa sem na ten dub ;
 pokračugj na dubě všickni :
 „Padl ginoch zlobau vraha.“
 Ginocha plakaly vše djuvky.

114 ROZE a ZEZHULICE.

Ahti roze krasna roze
cieⁿ siranie rozkwetla
rozkuetausi pomrzla
pomrzawsi usuiedla
usuiedewsi opadla
wecier siediech dluhosiediech
dokuropienie sediech
nie dozdati nemozech
wsie drsiezhi luczki sezech
usnuch sniesemise uesnie
iakobi mnie nebosce
napuei^o ruce sprsta
swleklsie zlati prstenek
smeklsie drahi kamenek
kamenek nenadiidech
zmilitkasie nedozdech

16

Wsirê poli dubecstoi
nadubci zezhulice
zakukase zaplakase
zenenie wezdi iaro

4

RŮŽE a ŽEŽHULIČKA.

*Ach ty růže, krásná růže !
čemus raně rozkvětla,
rozkvětaavši pomrzla,
pomrzaavši usivadla,
usivadnuavši opadla?*

*Wečer sem dlauho seděla
až kohauti zpívali,
nic dočkati nemohla,
tříšky, laučky spálila.*

*Usnu a zdá mi se ve snu,
gakoby mně ubohé
na pravé ruce sprstu
svlekl se zlatý prstének,
smekl se drahý kamének;
kamének sem nenašla,
milého nedočkala !*

Ž E Ž H U L I Č K A.

*W šjré m poli dubec stogj,
na dubci žežhulice,
zakukala, zaplakala,
že nenj vždycky garo.*

kakbi žlo zitko vpoli
biuesdi iaro bilo
kakbi zralo iablko wsadie
biwezdi leto bilo
kakbi mrzli klasi wstoze
biwezdi iesen bila
kakbidieunie tiesko bilo
biwesdi sama bila

Ach wi lesi tmaui lesi
lesi miletinsti
ciemui uisie zelenate
wzimie letie rowno
radabich iazneplakala
nemutila srdce
arsiekniete dobrsi ludie
ktobi neplakal zdie
kdie moi otcik otcik mili
zahrsieben wrouece
kdie moie mati dobra mati
trawka nanei roste

*Gakby zrálo žitko v poli,
by vždycky garo bylo?
Gakby zrálo gablko v sadě,
by vždycky léto bylo?
Gakby mrzly klasy v stohu
by vždycky geseň byla?
Gakby djvce těžko bylo,
by vždycky sama byla?*

OPUŠTĚN A.

*Ach vy lesi, tmavj lesi,
lesi Miletinštj,
čemu vy se zelenáte
v zimě v letě stegně?*

*Rádabych gá neplakala,
nermautila srdce,
a řekněte dobřj lidé,
kdoby neplakal zde.*

*Kde můg otec, otec milý,
zahrabán v hrobečku.
Kde má máti, dobrá máti
trávka na nj roste.*

nimi b̃tra nimi sestri
iunosu mi wzechu

14

Pleie dieua konopie
upanske sada
pitasie iei skrsiuanek
pcie zalostiua
kakbich mohla rada biti
malitki skrsiuancie
otuedechu zmilitka
ukameni h̃dek
kdibich perce imiela
pisalabich listek
timalitki skrsiuance
tibi sniētā letial
nenie perce nenie blanki
bich pisala listek
pozduui drahe p̃ieniē
ze zdie horsiē niu

16

Zakrakocie wh̃die wr — — —

*Nemám bratra, nemám sestry,
ginocha mi vzali!*

S K Ř I W A N E K.

*Pleže děvče konopě
u panského sadu,
pytá se gj skřivánek,
proč ge žalostivá?*

*Gakbych mohla ráda býti,
malinký skřivánku,
odvedli mi milého
na kamenný hrádek.*

*Kdybych pjrečko měla,
psalabych mu listek,
ty malinký skřivánku,
ty bys snjm tam letěl.*

*Nenj prka, nenj blánky,
bych napsala listek,
pozdravug drahého pěnjm,
že zde hořem nygi!*

Zakraoce vhradě vr — — —

Prwnj odřezek.

eie wsie po
rodte otstu
uicê daehui
waw suoike
rucie žki p
le wnuzne
enstuo dose
rsie hlauu
iemsie wp
biu ibi lk
koniê czrn
zdu silnu r
pobiese ta
ene mohus
ciê siemoi
radostno hl

lanow iwil

Zuola B
ihrrn
suken
se nemozes
iez slauni v
cie skazaipa
ud duch prs
wsiech powla
ide uecierê

nu noc dale
cie bursiu re
iniu krasnu
del niciê ot
dolow sie nu
zie ptiwsie

Na druhé straně.

emi iezdie
siu ludu i po
sie rsiekina
dachu sieirs
ěskcie iê
semi silnim
tuoi druksie
oleni wsici
hwotworsie
wie idauê
sehraduksl
iak pduei
stni rozstup
Jari iunose
bi kehdi ne
sloui strsie
wsie wsiekr
ptiw Bole
ui den boie
linhê poda

aeleslaua
iich ludues
mnu iwden
brasie dluh
newkrua
staoba, pd
zalostnima
sie b^mrsie
â nerozkazo
tucie wece
imiechu ws
ostot knieze
sesiepoue

Druhý odřezek.

likê skrsie
zi wzhor
sie izdach
lepo doid
trsie izac
cie meciê
iim kaze
siedase na
,ps wsien
kupze ku
de na,ptiw
zichusien
ibi dluha

ieie leuo
stuo idiei
rozkacen
ra wchor
bil nawo
ciê ilutir
sesta uod
soka ude
na wnide
uele kup^m
dem iich
patich iu
ikon iê, ip
iskasien
sece moč
vuisiero
loza staue
zukoniê
wzchodi
nenakni

Na druhé straně.

cisuu mo
sese izwn
stli mnozi
dusie snie
penekor
i, pd siemi

ot zapie
zakon suæi
iwrahow
se twdau
sesuu hla
iti inapa
doide me^o
udubsku
mohouo
ora dano
ach neci
porobiw
spiechu

im bistr
sie imoh
blsket br
otwsiech
uie suo
olani vd
hdi suw
druha ko
zpdí zpdst
wlasti su
abilislau
ot wsiech
sie wcz

O m y l o w é t i s k u.

Jarosl. v. 187 podachu · čti padachu
— — podali padali

Kytič. — 24 hebaukým čti hebaunkým.

Zaboj — 230 Flucht lies Fluht.

W y s w ě t l e n í

zastaralejších a zatmělejších slov.

A, ale, než. Jarosl. v. 65, 99. Nekl. 138.

Batia, bratr, cf. uher. batya, starší bratr.

Běs, Daemon, bůžek.

Běsniti, wztekati se.

Bodrost; Munterkeit, cf. rus.

Bugarost, bugná sjla.

Bystřina, deštový potok.

Četný, numerosus, zahlreich, cf. sl.

Draha, plac, meta.

Drbiti, musiti, cf. lusat. derbu.

Druže, přítelkyně, manželka.

Drzostný, smělý, odvážlivý.

Gariti se, prudce se hněwati.

Gary, silný, vehemens; garota, vehementia; garobugny, prudce bugny; garohlawý, silnohlawý.

Geseň, podzim cf. sl.

Gesut, darmo.

Gerřiti se, bauřiti se, popauzeti se.

Gun, gunoš, gunek, ginoch cf. junior.

Hadliwě, potupně.

Holedbati se, pyšněti se cf. rus. *golydba*,
chudá peycha.

Hrabiwy, laupeže žádostiwy, cf. sl.

Chrabrost, udatnost.

Chyžice, chyže, chalupa.

Kludno, klaudno, klidno, ticho.

Kmet, sedlák, kmetský, sedlský.

Kněz, knjže; kněnj, geho žena; kněžna,
geho dcera, princezna; kněžic, princ.

Komon, kûn. Nekl. v. 170.

Kotly, wlaske bubny.

Krupo, kruto.

Krušiti, lámati, drtiti.

Krzno, chlamys.

Lánj, štekánj, cf. sl. & rus.

Lepy, krásny; lepotworný, krasotworný.

Letadlo, volatile.

Lubice, milenka.

Luna = luna; mēsyc = mensis. cf. sl. & rus.

Máchatì, schwingen.

Mlat, kladiwo.

Morana, Morena, Mořena, smrt.

Ne, než, ale. Jarosl. v. 11.

Nygu, nyti, schmachten.

Obecati, slibowati.

Oswěta, swětlost, stkwělost.

Pláti, hořeti.

Plzno, užitečno cf. rus. *polezno*.

Posuti, posypati.

Přetiti, hroziti.

Prokný, každý.

Ruměnec, cerwenost ljcj.

Ryk, diwoký křik.
Sedánj, turnag.
Sieti se, stkwěti se. Jarosl. v. 24. 27.
Snaha, snažnost.
Spasa, zachowatel, wyswoboditel; spa-
sati, zachowati, Retten.
Srotiti se, přisahau se zawázati.
Stolec, trůn cf. rus. pristol.
Striece, strjce, potkánj cf. wstrjce; střet-
nauti, potkati se.
Sweřepy, diwoký cf. sweřepec, zwěř.
Swět, rada cf. rus. soviet.
Sypati, uspati. Necl. v. 217.
Škwrna, flek, Schandfleck.
Šuma, les cf. illyr. & Šumawa, Böh-
merwald.
Tasiti, wytasiti, wtasiti.
Tlupa, heyno. cf. rus.
Třas, bůh třesenj a strachu?
Trciti, Rennen, odtud běžeti k cji, terč?
Tuča, tuče, černý hromový mrak.
Tur, diwoký beyk, cf. taurus; tuřj, beyčj.
Um, Vernunft. Rozum, Verstand.
Utroba, wnitřnost cf. uterus, venter,
ὄδφος.
Urno, prudce cf. wru, uro?
Uz, už, haužew cf. uzel.
Warito, nástrog hudebnj, cf. βαρβιτον?
Wěhlas, wěhlasnost, prudentia; wěhlas-
no, prudenter.
Welj, weliký; wele, welim, welmi, mno-
ho; welebyster, welmi bystrý.

Wesna, garo, bohyně gara cf. sl.
Wet, na, tu, cf. rus. vot.
Wid, pohled, oči, cf. rus. vid.
Wnociti, wrziti.
Wnuž, gako.
Wogen, wogin, wogák, bogownjk.
Wratno, zpátky cf. rus. obratno.
Wtery, druhý cf. utery & δευτερος.
Wz, na cf. wzhûru, na horu.
Zabyti, zapomenauti, zabudu, zapomenu.
Zaměšiti se, zaškarediti se.
Zhořelský, Görlitzer; Zhořelec, Hořelice.
Zjрати, zřiti.
Znogený, rozhřátý, rozpálený.
Zraciti se, ukazowati se.
Zwěsti, zwědět; zvěst, powědomý, známý.
Ždāti, čekati.

Nákladem Wydawatelowym.

**Die
Königinhofer
HANDSCHRIFT.**

**Eine Sammlung
lyrisch - epischer Nationalgesänge.**

Aus dem Altböhmischen metrisch übersetzt

VON

WENZEL SWOBODA

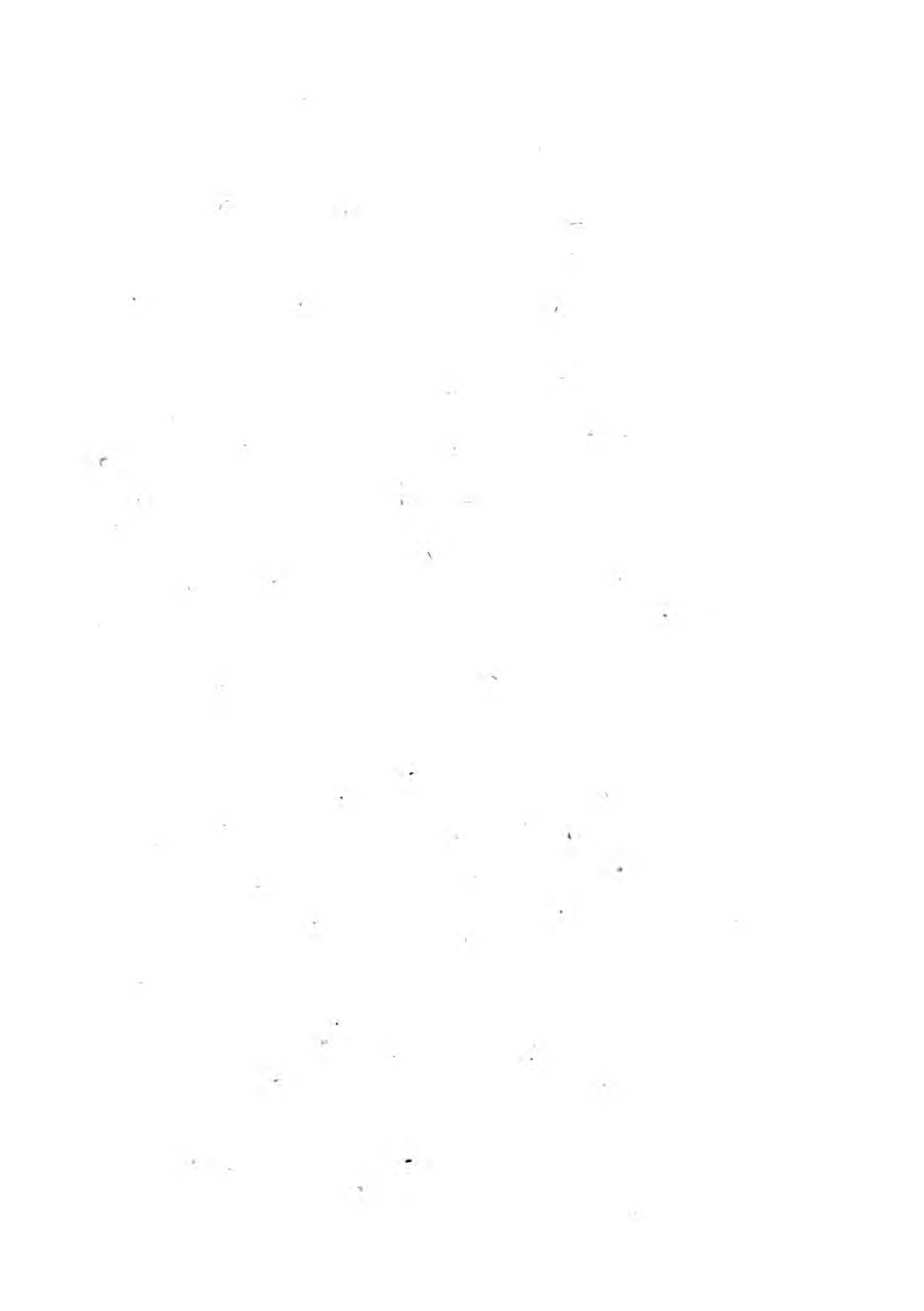
von Nawarow.

Herausgegeben

VON

WENZEL HANKA.

**Prag 1819,
gedruckt bei Gottlieb Haase,
(In Kommission bei J. Kraufs.)**

Vor Erinnerung.

„Diese Sammlung lyrisch - epischer reimloser Nationalgesänge übertrifft Alles, was man bisher von alten Gedichten aufgefunden, wovon sich aber nur 12 Blättchen Pergamen in 12., und zwei schmale Streifchen erhalten haben. Der Herausgeber, nach dem er den rühmlichen Entschluß, unsre alten Gedichte herauszugeben, gefaßt, und mit dem ersten Bändchen schon ausgeführt hatte, war so glücklich, diese schätzbaren Ueberreste in einer Kammer an der Kirche zu Königinhof unter verworfenen Papieren und alten Pfeilen zu entdecken, und von nahem Untergange zu retten. Nach der Schrift zu urtheilen, fällt die Sammlung zwischen die Jahre 1290 und 1310. Einige von den Gedichten sind in Rücksicht ihres Ursprunges auch wohl noch älter. Desto mehr ist der unersetzliche Verlust von dem bei weitem größern Theile derselben zu bedauern.

Die ganze Sammlung bestand aus drei Büchern, wie man aus den Uiberschriften der übriggebliebenen Kapitel des dritten Buches, da das 26te, 27te, und 28te genannt werden, sicher schliessen kann. Wenn jedes von den abgängigen 25 Kapiteln auch nur 2 Gedichte enthielt, so sind blos vom dritten Buche 50 Gedichte in Verlust gerathen.

Wen sollten diese kleinen Proben nach dem vortrefflichen Ganzen, das sich durch Leichtigkeit des Vortrags, Reinheit und Correctheit der Sprache, durch Kraft und Anmuth auszeichnet, nicht lüstern machen?"

*Geschichte der böhm. Sprache u.
Lit. von Jos. Dobrowsky.
S. 385.*

Wie weit die Uibersetzung und selbst die Erneuerung dem Original nachstehe, sieht jeder Kenner der altböhm. Sprache ein.

— — — begab sich in den schwarzen Wald,
Wo zusammen die Wladyken kamen,
Sieben Grafen mit beherzten Schaaren,
Wyhon Dub eilt hastig hin mit ihm
Nächt'gen Dunkels mit all seinen Mannen,
Hundert Mannen stark wohl ist sein Haufe,
All die Hundert scharfe Schwerter in der
Scheide,

Zu den Schwertern alle starke Arme,
All zu Wyhon festes inniges Vertrauen.
Und sie kamen in des Waldes Mitte,
Reichten sich ringsum die tapf're Rechte,
Redeten zusammen leisen Lautes.

ÜberMitternacht schon war dieNacht gerücket,
Nahte schon des Morgens dämmernd Grauen;
Und da spricht zu Herzog Ulrich Wyhon:
„Hoy! vernimm mich, hochberühmterHerzog:
„Gott gab Heldenkraft in deine Glieder,
„Gott gab Klugheit deinem Heldenhaupte,
„Führe du uns gen die bösen Polen!

„Rechts und links nach deinem Worte gehen,
„Vorwärts, rückwärts wir in alle Schlachten,
„Auf, ermannt euch heldenkräft'ge Herzen!”

Schwingt derFürst in starkerHand dieFahne,
„Mir nach! Mir nach mannhaft auf diePolen, 24

4 *ULRICH u. BOLESŁAW.*

„Auf die Polen, auf die Landverderber!“ —
Und ihm nach nun stürmten acht Wladyken,
Und mit ihnen vierthalf hundert Kämpen,
Tapf're Kämpen, dorthin, wo im Schlafe
Hingestreckt der Polen Haufen lagen.
Oben hielten sie am Waldes-Rande:
Sieh! da liegt Prag still im Morgenschlummer!
Morgennebel dampfen ob der Moldau,
Hinter Prag wie blauen sich die Berge,
Hinter ihnen graut der helle Morgen!
„Nieder von dem Berg!“ Still, alles stille,
Schlau im stillen Prag sie sich verbergen,
Hüllen ihre Waffen in die Mäntel.

Ging ein Hirt, als früh der Morgen dämmert
Ruft hinauf, daß man die Thore öffne,
Hört die Wacht des Hirten lautes Rufen,
Oeffnet ihm das Thor zum Moldaustrome,
Auf die Brücke tritt der Hirt, laut bläs't er,
Auf die Brücke springt der Fürst, ihm nach
acht Grafen,

Jeder eilt mit allen seinen Mannen. —
Und die Trommeln Donnerschläge hallen,
Schmetternd hallen drein der Hörner Klänge.
Auf die Brücke pflanzt das Heer die Fahnen,
Und sie hebet unter dem Gedränge. 48

Schreck ergreift alle Polenkrieger.
Huy! wie sie nach ihren Waffen greifen!
Huy! die Grafen führen mächt'ge Hiebe.
Hierhin, dorthin stürzen nun die Polen,
Im Gedränge über Gräben setzend
Rennen sie hin zu den Thoren,
Rennen weiter vor den tapfern Hieben.
Ha, und Gott hat uns den Sieg verliehen!
Eine Sonne leuchtet an dem Himmel,
Jarmir leuchtet wieder ob dem Lande. —
Durch ganz Prag erschallet freudig Rufen,
Rings um Prag erschallen Freudenrufe,
Freudenruf erschallt im ganzen Lande
Von dem frohen Prag durch alle Lande. 62

Von der Sachsen Niederlage.

Ey du Sonne, holde Sonne,
Warum scheinst du so traurig?
Ach warum auf uns noch scheinst du,
Auf uns Hartbedrängte, nieder?
Wo doch weilet unser Herzog?
Wo sind unsre Kriegerhaufen?
Weit zu Otto mußt' er fahren.
Wer aus dieser Dränger Klauen
Reißt dich Waise, Vaterland!

6 *BENESCH HERMANOW.*

Sieh die fremden Dränger kommen,
Teutsche sind es, böse Sachsen
Ziehn heran in langem Zuge,
Von dem Waldgebirge nieder
Kommen sie in unsern Gau.

Gebet, o ihr Armen, gebet
Ihnen euer Gold und Silber
Gebt heraus all eu're Habe,
Sonst die Hütten, die Gehöfe,
Werden sie euch noch verbrennen.
Ach! sie brannten alles nieder,
Raubten unser Gold und Silber,
Trieben uns're Heerden fort,
Ziehen nun auf Trosky los.

Klage, klage nicht, du Landmann.
Schon erhebt das Gras sich wieder,
Das so lange frech getreten
Hat der Huf der Fremdlinge.
Pflücket Blumen von den Wiesen,
Windet Kränze eu'rem Retter!
Schon ergrünt die Saat;
Wandeln soll sich's schnell.
Schnell hat alles sich gewandelt.

Siehe, Benesch, Hermans Sohn,
Ruft das Volk zum Rath zusammen,

Gen die Sachsen ruft er sie,

Und das Landvolk strömt zusammen

Dort im Walde, wo auf Felsen

Hoch die Veste Grofsskal ragt,

Flegel statt der Waffen tragend

Ziehn sie auf die Feinde los,

Benesch, Benesch sprengt voran

Und ihm nach die Menge

Grimmerfüllt. Sie rufen: „Rache!

Rache ob den Landverwüstern!

Rache ob dem Sachsenvolk!”

Rach’ erfüllet beide Heere,

Stachelt sie zu grausem Grimm,

Rache glühet in der Männer

Zornerfüllter Brust,

Sprüht aus ihrem Aug’ hervor.

So einander gegenüber

Steh’n sie furchtbar dräuend da,

Keulen über Keulen ragend,

Speere über Speere starr,

Und sie stürzen auf einander,

Als ob Wald auf Wald sich stürzte.

Wie des Donners Blitz am Himmel,

Also ihrer Schwerter Blitze,

Schreckliches Geschrei erschallet

8 BENESCH HERMANOW.

Scheucht das Wild im Walde auf,
Scheucht die Vögel in der Luft,
Bis zum dritten Bergesrücken
Wiederhallen durch die Thale
Prallend von den Felsenwänden
Kolbenschläge, Schwertgeklirre,
Wie der Fall von morschen Stämmen. —

Also standen beide Heere
Unbeweglich gen einander,
Tief die Fersen in dem Boden,
Eingerammt die starken Schienen.
Einen Berg besteiget Benesch,
Schwenkt das Schwert zur Rechten hin,
Dahin stürzt des Heeres Macht.
Schwenkt das Schwert zur Linken hin,
Linkshin stürmt die Macht des Heeres,
Und von da zum Felsenbruche.
Steine wälzen sie vom Bruche
Auf den Feind herab.
Von dem Berg zur Eb'ne nieder
Stürmt die Schlacht, die Teutschen heulen,
Ha! die Teutschen müssen fliehen,
Fallen müssen sie.

Von den großen Kämpfen der
Christen mit den Tatern.

Ich verkünd' euch hochberühmte Sage,
Von gewalt'gen Kämpfen, wilden Schlachten.
Habet Acht, und sammelt eu'r Gemüthe,
Habet Acht, und horcht den Wunderdingen!

In dem Land, wo Olmütz hehr gebiethet,
Hebt sich ein nicht allzuhoher Hügel,
Gar nicht hoch, wird Hostaynow benamset.
Drauf ein wunderthätig Bild der Gottesmutter.

Lang' im Frieden ruhten uns're Lande,
Reichthums Fülle blühte bei dem Volke;
Doch ein Sturm hat sich vom Ost erhoben
Um des Taterchanes holde Tochter.

Christen hatten sie um Edelsteine,
Um ihr Gold und Perlenschmuck erschlagen.

Kublay's schöne Tochter, schön wie Luna,
Hörte, daß es Lande gibt gen Abend,
Und viel Volk, das lebt in diesen Landen,
Und sie rüstet sich alsbald zur Reise,
Fremder Völker Bräuche zu erforschen.
Auf die Beine machen sich zehn Junker,
Und zween Jungfrau'n schnell, sie zu geleiten.
Was nur Noth, wird reichlich aufgehäufet,
Und sie schwingen sich auf schnelle Rosse, 23

Geh'n dahin, wohin die Sonn' enteilet.
Wie die Sonn' am frühen Morgen glänzet,
Wenn sie über dunklen Forsten aufgeht,
So auch glänzt in angeborner Schönheit
Und in Schmuckespracht des Chanes Tochter.
Angethan war sie mit reichem Goldstoff,
Hals und Busen trug sie blos; mit Perlen
Und mit Steinen war sie reich bekränzt.

Solcher Schönheit staunten wohl die
Teutschen,

Neiden sie um ihre reichen Schätze,
Spüren nach der Fährte ihres Zuges,
Überfallen sie in Waldes Mitten,
Morden sie und rauben ihre Habe.

Als nun Kublay hörte, Chan der Tatern,
Was gescheh'n mit seiner theuern Tochter,
Sammelt er aus seinen weiten Reichen
Heere, zog mit diesen Heeren,
Wo die Sonn sich eilend hinbegiebet.
Dieß vernahmen Könige des Westlands,
Dafs der Taterchan herangezogen
Komme gegen ihre völkerreichen Staaten.
Und sie stiefsen Einer zu dem Andern,
Sammelten gewalt'ge Heeresstärke, 46
Ziehen ihm zu Schlacht und Kampfentgegen,

Lagern sich auf einer weiten Ebne,
Lagern sich und harren dort des Chanes.

Kublay rufet seine Zaub'rer alle,
Sternenkund'ge, Seher, und Schwarzkünstler,
Zu erforschen, ihm dann zu verkünden,
Welch einEnd der Krieg wohl würde nehmen.
Und die Zaub'rer, Sternenkund'ge, Seher
Und Schwarzkünstler traten nun zusammen,
Schritten einen Kreis ab zu zwei Seiten,
Legten einen schwarzen Stab drein nach der
Länge,

Spellten ihn dann in zwei gleiche Theile;
Einem gaben sie den Namen Kublay,
Und den andern nannten sie die Fürsten.
Singen d'rüber dann uralte Sprüche.
D'rauf die Stäbe heben an zu kämpfen,
Und der Stab des Kublay hat gesieget.
Jauchzt darob die Menge alles Volkes,
Jeder eilet schnell zu seinem Rosse,
Und es ord'nen sich zur Schlacht die Haufen.

Keine Kunde hatten defs die Christen,
Rathlos stürzten sie sich auf die Heiden-
schaaren,
Stolz auf ihre Heereskraft vertrauend.
Da hat sich die erste Schlacht begeben; 70

Pfeile hat es hageldicht geregnet,
Speere krachten, wie des Donners Krachen,
Schwerter blitzten, wie Gewitterflammen.
Beide Heere immer frischen Muthes
Wehrten eins dem anderen zu weichen,
Und der Christen Menge drängt die Tatern,
Hätte sich wohl ihrer bald erwehret,
Wenn die Zaub'rer nicht von neuem kamen,
In den Händen die zerspellten Stäbe.
Drauf entbraunten heftiglich die Tatern,
Fielen wüthend auf die Christenschaaren,
Jagten grimmig sie vor sich her, daß sie
Scheuem Wild gleich aus einander sprengten.
Schilde liegen hier, da schmucke Helme,
Hier ein Ross schleift einen Kriegesfürsten,
Dort stürzt einer in die Taterhaufen,
Nicht zum Sieg, nur zu gewissem Tode;
Hier ein and'rer fleht um Gott Erbarmen.
Also wurden hie die Tatern mächtig,
Legten Zoll den Christen auf und Steuern,
Und zwei Reiche haben sie erobert:
Kiews alte Burg, das weite Nowgrad.
Durch die Lande hallt die Trauerbothschaft,
Alle Staaten sammeln Volk zum Kriege.
Stellen vier gewalt'ge Heereshaufen 95

Zu erneu'n den Mordkampf mit den Tatern.
Drauf die Tatern schwenkten sich zur Rechten,
Schwarzen Wetterwolken gleich, die drohen
Fetter Aecker Frucht in Grund zu schmettern;
Weit hin hörte man die Schwärme brausen,
Zu Geschwadern roten sich die Ungern
Schnell zusammen, schlugen sich mit ihnen,
Doch umsonst war ihre kühne Wagnis,
All umsonst ihr mannhaft Widerstreben.
Dicht gedrängt in Mitten ihrer Reihen
Brachen ein die Tatern, und zersprengten
Alle ihre starken Heereshaufen.
Und verwüsteten im Lande Alles.

Jetzt entwich den Christen alle Hoffnung,
Großser Jammer herrschte, wie noch niemals,
Und zu Gott flehn sie in bangem Muthe,
Zu erlösen sie vom Grimm der Tatern.

„Steh, o Herr, steh auf in deinem Zorne!
„Wollst erlösen uns von den Verderbern,
„Uns erlösen von den argen Drängern!
„Unsre Seelen wollen sie verderben,
„Uns umringend, wie ein Heer von Wölfen!“
Eine Schlacht, noch eine ward verloren,
Und in Polen hausen schon die Tatern,
Näher, näher ziehn sie allverwüstend. 120

Dringen wüthend schon heran gen Olmütz,
Härt're Noth bedrängt nun die Lande,
Nichts bleibt sicher vor der Heiden Wüthen.
Einen Tag, zwey Tage ward gestritten,
Und der Sieg neigt sich auf keine Seite.
Weh! da wächst und wächst der Tatern Unzahl,
Wie im Herbst das Abenddunkel wachset,
Und in Mitten dieser Taterhaufen,
Die das Land gleich Fluthen überschwemmen,
Schwankt das Christenheer gleich einem
Nachen,
Strebt mit Macht hinan zu jenem Hügel,
D'rauf die wunderstarke Gottesmutter thronet,
„Auf! ihr Brüder, dort hinauf!“ ruft
Wneslaw,
Mit dem Schwert die Silbertartsche schlagend,
Hoch die Fahne ob dem Haupte schwingend. —
All', ermannet, stürzen auf die Tatern,
Dicht gedrängt, ein starker Heeresklumpen,
Wie wenn Feuer aus dem Boden sprühet,
Rafften sie sich aus der Tatern Obmacht,
Auf den heiligen Hügel hin im Rückschritt,
Oben, nah dem waldbegrenzten Gipfel,
Stellen sich in breit're Reih'n die Krieger
Sich am Fuß' zu dichtem Keile drängend. 143

Schirmen rechts und links sich mit den
Schilden,

Legen scharfe Speere auf die Schultern,
Hintermann dem Vormann, dem der dritte.
Pfeile auf die Tatern schneit's vom Berge.
Jetzt deckt dunkle Nacht die ganze Erde,
Hüllt die Erd' und das-Gewölb des Himmels,
Und sie schließt der Christen und der Tatern
Gen einander wuthentbrannte Augen.

Wall und Graben werfen auf die Christen
Um den Berg herum im nächt'gen Dunkel.

Als der Morgen drauf im Osten grauet,
Hebt das ganze Lager sich der Dränger,
Furchtbar dräut rings um den Berg das Lager,
Dehnt sich aus in Fernen, unabsehbar,
Und da wimmelts auf den hurt'gen Rossen,
Auf den Speeren ragen Christenhäupter,
Auf der Höhe um das Zelt des Chanes.

Dicht in Haufen schaaret sich die Menge,
Alle drängen sich auf eine Seite,
Dringen stürmend rasch empor zur Höhe,
Ein gar gräßliches Geschrei anstimmend,
Dafs es Berg' und Thale wiederhallen.

Auf den Wällen standen rings die Christen,
Muth flöfst ihnen ein die Mutter Gottes, 167

Spannen hurtig ihre schraffen Bogen,
Schwingen mächtig ihre scharfen Schwerter,
Und die Tatern, ha! sie mußten weichen.

D'rob ergrimmt das wilde Volk der Tatern,
Finster rollt der Chan vor Wuth die Brauen.
In drei Haufen theilen sich die Truppen,
In drei Haufen stürmen sie den Hügel.
Zwanzig Stämme fällten nun die Christen,
Alle zwanzig, wie sie dort gestanden,
Wälzten sie bis an den Rand des Walles.
Und die Tatern stürmen schon die Wälle,
Furchtbar brüllend, daß die Luft erdröhnet;
Fangen schon den Wall an zu zerscheitern,
Da vom Walle wälzen sie die Stämme,
Die zerquetschen, gleich Gewürm, die Tatern,
Weit im flachen Feld sie noch zermalmend.
Lange ward mit wilder Wuth gestritten,
Bis die Nacht den langen Kampf geendet.

Aber schrecklich! — Gott! den tapfern

Wneslaw,

Weh! ein Pfeil wirft ihn vom Wall herunter,
Grimmer Schmerz zerreißt die bangen Herzen,
Grimmer Durst versengt ihr Eingeweide.
Und sie lecken Thau mit dürrem Gaumen 190
Von dem Gras. — Es kommt der stille Abend,

Und die kühle Nacht folgt auf den Abend,
Auf die Nacht dann dämmert auf der Morgen,
Doch im Taternlager bleibt es stille.

Es erglüht der Tag, es senkt der Mittag,
Da vor Durst verschmachtend sinken nieder,
Sinken nieder die bedrängten Christen;
Lechzend öffnen sie die dürrn Lippen,
Heiser singend zu der Gottes - Mutter,
Auf zu ihr die matten Augen hebend,
Ringend klagend ihre müden Arme,
Blicken kummervoll empor zum Himmel:

„Länger können wir im Durst nicht schmachten,
ten,

„Nicht vermögen wir vor Durst zu kämpfen.
„Wem sein Wohl, sein Leben lieb und theuer,
„Der mag bei den Tatern Gnade suchen.“
Also sprachen diese, sprachen jene.

„Schlimmer ist's, verdursten, als durch's
Schwert zu fallen.

„In der Knechtschaft wird uns g'nug des
Wassers,

„Mir nach, wer so denk't !“ — so ruft Weston,
„Mir nach Männer, die vor Durst ihr schmachtet !“

Wratislaw springt auf, mit Stieresstärke 212

Und erfaßt mit starken Armen Weston,
Spricht: „Verräther, ew'ge Schmach der
Christen!

„In's Verderben willst du Wack're stürzen?
„Nur von Gott hofft Gnade man mit Ehren,
„Nicht in Knechtschaft von den wilden Tatern.
„Wollt nicht, Brüder, in's Verderben rennen,
„Schon die größte Schwül' ist überstanden;
„Gott hat uns in Mittags-Gluth gestärket,
„Gott schickt Hülfe, wenn wir ihm vertrauen.
„Schämet euch, ihr Männer, solcher Reden,
„Wenn ihr wollt der Helden Namen führen,
„Wenn vor Durst wir hier am Berg' vergehen,
„Sterben wir von Gott verhängten Todes.
„Wenn wir uns dem Schwert des Feinds er-
geben,

„Haben Mord wir an uns selbst begangen, —
„Gott ein Gräuel ist das Joch der Knechtschaft,
„Sünde ist's, sich selbst zum Knecht er-
niedern.

„Mir nach, Männer, kommt, die ihr so denket,
„Mir nach zum Altar der Mutter Gottes!“ —

Ihm nach geht das Volk zur heiligen Kapelle:

„Herr! Erhebe dich in deinem Grimme!

„Herr! erhöhe uns in diesen Landen, 234

„Wollst erhöhen uns vor unsern Drängern!
„Höre uns're Stimmen zu dir rufen!
„Rings umstellt sind wir von grimmen Feinden
„Rett' uns aus den Schlingen wilder Tatern!
„Labung gib und Kühlung unsern Leibern,
„Dankesopfer sollen laut erschallen.
„Rotte aus in unsrem Land die Feinde,
„Und vertilge sie, o Herr, auf ewig!"

Sieh! ein Wölkchen auf dem schwülen
Himmel.

Winde wehen, furchtbar rollt der Donner,
Finstre Nacht bedeckt den ganzen Himmel,
Schlag auf Schlag der Blitz in Taternzelte,
Reicher Regen füllt des Berges Quelle. —

Weg zog das Gewitter, und es schaaret
Sich das Kriegesvolk. Aus allen Landen,
Aus des Landes Gauen allen
Weh'n heran die Banner gegen Olmütz.
Mächtige Schwerter hangen an den Seiten,
Volle Köcher rasseln an den Hüften,
Blanke Helme auf den muth'gen Häuptern,
Unter ihnen springen munt're Rosse.
Schmetternd jetzt erschallen Hörnerklänge,
Es erschallen laute Paukenschläge,
Beide Heere stürzen an einander,

Staub in Wolken hebet sich vom Boden
Und die Schlacht war heißer, denn die letzte.
Lärm ersteht, Geklirre scharfer Schwerter
Und Gezische giftgetränkter Pfeile,
Speergekrach, Geschwirr des Wurfgeschosses,
Und da war ein Hauen und ein Stechen,
Und da war ein Jammern und ein Jubeln.
Blut in Strömen floss, gleich Regenbächen,
Leichen lagen rings, wie Bäum' im Forste:
Diesem ist das Haupt entzwei gespalten,
Jenem abgehauen beide Arme;
Der vom Roßse stürzt auf den andern,
Der im Grimm haut los auf seine Feinde,
Wie der Sturm im Felswald Bäume reutet.
Der bohrt bis an's Heft das Schwert in Feindes
Busen,
Dem ein Tater mäht das Ohr vom Haupte.
Überall Geschrei und kläglich Stöhnen,
Und zur Flucht schon wenden sich die Christen;
Nach der Tatern wilde Haufen dringen:
Da flucht Jaroslaw herzu, der Adler.
Harter Stahl umhüllt die Brust des Starken,
Unter'm Stahl wohnt Heldenkraft und Kühn-
heit,
Unter'm Helm das scharfe Feldherrnauge, 281

Kriegeszorn sprüht aus den glüh'nden Blicken,
Wuthentbrannt, wie der gereizte Löwe,
Wenn er irgend frisches Blut erblicket,
Wenn er wund nachstürzt dem kühnen Jäger,
So ergrimmt stürmt dieser in die Tatern.
Ihm wie Hagelwetter nach die Böhmen.
Furchtbar sprengt er auf den Sohn des Kublay;
Und ein grausam wilder Kampf beginnt.
Mit den Speeren stoßen sie zusammen,
Die zerstieben mit Geprassel beide.
Jaroslaw mit seinem muth'gen Rosse
Ganz in Blut gebadet, faßt den Sohn des Kublay,
Spaltet ihn mit einem starken Hiebe,
Von der Schulter durch bis an die Hüfte,
Dafs er leblos zu den Leichen sinket,
Und es tönt der Köcher und der Bogen.
Drob erschrickt das wilde Volk der Tatern,
Wirft von sich die lachterlangen Spiefse,
Jeder läuft, wer nur vermag zu laufen,
Läuft dahin, woher die Sonne aufgeh't.
Frei vom Taterngrimme war die Hanna, 302

Beginnt das 27. Kapitel des dritten Buches
vom Siege über Wlaslaw.

Neklan ruft, zur Fehde aufzustehen,

22 CZESTMIR u. WLASLAW.

Ruft mit fürstlichem Gebothe,
Wider Wlaslaw gilt es, auf,
Und die Heere sammeln sich zur Fehde,
Sammeln sich auf das Geboth des Fürsten
Gegen Wlaslaw.

Seines Sieges rühmt sich Wlaslaw
Uiber Neklan, diesen großen Fürsten,
Seines stolzen Sieg's.

Schwert und Feuer sandt' er
In des Neklans Land,
Hinter' seiner Räuberhorden
Schwertern sich verwahrend
Rief er Neklan Hohn.

„Auf zum Kampfe führe,
„Meine Schaaren, Czemir,
„Schmähend ruft der stolze
„Wlaslaw uns zum Kampf.“ —

Freudenvoll erhebt sich Czemir,
Freudig greift er nach dem schwarzen Schilde
Mit dem Doppelzahn, und nach der Streitaxt,
Und dem Helm, den nie ein Hieb durch-
dringt.

Und an allen Bäumen
Bringt er Göttern Opfer.

Kräftig zu den Heeren rufet Czemir. 25

Schnell in Reihen ordnen sich die Krieger.
Und sie zogen früh vor Sonnenaufgang,
Zogen wohl den Tag hindurch,
Und nach Sonnenuntergang
Zu dem Hügel dort.

Sieh da wälzet Rauch sich von den Dörfern,
Von den Dörfern schallet Klaggestöhne,
Stimmen Jammernder.

„Wer verbrannte diese Dörfer ?

„Wer erpresste Klaglaut eurem Munde ?“

„Wer ? Wlaslaw ? —

„Dies hier sey sein letzter Mordbrand,

„Rache und Verderben

„Bringet ihm mein Heer.“

Drauf erwiedern sie dem Feldherrn Czestmir,

Kruwoy ist's, der böse Kruwoy,

Er trieb uns're Heerden fort,

Er hat Jammer in den Gau'n verbreitet

Mit Feu'r und Schwert.

Was sich irgend regen konnte, (Was nur ir-
gend war zu brauchen)

Hat sein wüth'ger Grimm vernichtet,

Nahm gefangen unsern Herzog.

Da ergrimmet Czestmir wider Kruwoy,

Aus der weiten Brust

24 CZESTMIR u. WLASLAW.

Bricht des Zornes Gluth

Füllt den ganzen Leib.

„Krieger, sprach er, morgen frühe

„Fachen wir all' unsern Grimm an,

„Pfleget jetzt der müden Glieder.“

Berge steh'n zur Rechten,

Berge steh'n zur Linken,

Und auf ihre hohen Gipfel

Blickt die helle Morgensonne.

Durch die Berge dorthin,

Durch die Berge dorthier

**Ziehn die Heere, bringen Schlacht und
Kampf.**

Huy! dort zur Burg hin,

Zur Burg auf dem Felsen,

Dort hält in Haft den Woymir Kruwoy

Und seine schöne Tochter,

Die er im dichten Wald gefangen

Dort unter'm grauen Felsen,

Wo Fürst Neklan er gehöhnet.

Treue hat gelobt dem Neklan Kruwoy,

Treu' mit Handschlag ihm verbürget,

Und mit Hand und Munde

Bracht' er Jammer seinem Volk.

Auf zur hohen Veste

Stürmet, ihr Krieger!
Und es entbrennt das Kriegsvolk
Und stürmt hinan zur Veste,
Nach dem Wort des tapfern Czemir,
Stürmt gleich Hagelwettern.
Schild an Schild gereiht die Vordern,
An die Speere stemmen sich die Hintern,
Und an Pfähle, quer gereiht an Pfähle.
Höher ob des Waldes Wipfeln
Klirren ihre Schwerter nach der Burg,
Ihre Schwerter rasen wider Schwerter,
Die vom Wall nach ihnen hau'n.
Oben auf der Burg brüllt Kruwoj
Brüllt gleich einem Stiere,
Brüllet Muth in seiner Mannen Brust,
Und sein Schwert fällt tödtend auf die Prager.
Wie ein Stamm vom Fels herab durch Felsen
Rollend viele starke Eichen fortwälzt;
Also strömen Neklans Haufen
Vor der Burg zusammen.
Nun gebiethet Czemir,
Die Burg von rückwärts anzufallen,
Und gebeut von vorn
Zu springen auf die Mauer;
Und die hochgewachs'nen Stämme,

26. *CZESTMIR u. WLASLAW.*

Die da dicht am Felsen stehn,
Beugen sie zum Burgwall,
Dafs darüber weg die Balken rollen
Ob der Krieger Häuptern;
Drunter reihen sich die Starken,
Mann an Mann sich drängend,
Dicht die breiten Schultern aneinander,
Querbalken legen sie schräg auf die Achseln,
Binden sie mit Strängen längs zusammen,
Stützen sie zur Seite mit den Speeren.
Krieger schwingen sich auf diese Balken,
Eine dritte Schaar dann auf die zweite,
Eine vierte auf die dritte,
Und die vierte, bis sie hoch
An der Veste Zinnen reichen,
Von woher die Schwerter blitzten,
Von woher die Pfeile zischten,
Von woher die Stürmerbalken rollten,
Und ein Schwarm von Pragern
Stürmt mit Macht die Mauern,
Dringet in die feste Burg
Und wirft alle Mannschaft nieder.
„Woymir! tritt hervor!
„Tritt hervor mit deiner holden Tochter,
„Aus dem Thurme tritt heraus,

„In den frischen Morgen
„Tritt auf jenen Felsen,
„Von dem Felsen siehst du
„Unter'm Beil des Rächers
„Kruwoy bluten.”

Und hervor tritt Woymir
In den frischen Morgen
Mit der holdgestalten Tochter,
Sieht den Todfeind bluten,
Siehet Kruwoy bluten.

Und zurück stellt Czemir
Allen Raub dem Volke,
Mit der Beute kehret
Heim die holde Dirne.
Opfer wollte Woymir
Nun den Göttern bringen,
Jetzt zur Stelle opfern,
Eh nur einen Schritt die Sonne
Vorwärts noch gethan.

„Woymir, auf — ruft Czemir,
„Uns're Schritte eilen fort zum Siege,
„Fort zum Siege über Wlaslaw.
„Säume mit dem Dienst der Götter.
„Götter wollen Wlaslaw niederschmettern.
„Wenn die Sonn' erreicht die Mittagshöhe 148

28 CZESTMIR u. WLASLAW.

„Sind auch wir an unser Ziel gelanget.
„Wo der Heere Siegesruf erschallet,
„Nimm des Feindes Waffen an, und komm.“

Dafs erfreuet Woymir sich gar innig,
Und mit lautem Ruf, der durch die Wälder
hallet,

Von dem Felsen aus gewalt'ger Brust,
Ruft er zu den Göttern also,
Dafs des weiten Forstes Stämm' erheben:

„Zürnt mir nicht, ihr Götter, eu'rem
Diener

„Dafs die heut'ge Sonne nicht das Opfer
schauet.“

Czestmir spricht: „Wir sind's den Göttern
schuldig.

„Doch an uns ist's jetzo, auf den Feind zu eilen,
„Auf die schnellen Rosse aufzusitzen,
„Auf! fleng durch den Wald mit Hirsches
Sprunge

„Dort zum Eichenwald; dort ist ein Felsen
„Nah am Weg, ein Lieblingsort der Götter.
„Dort auf ihrem Berge opfre du den Göttern,
„Deinen Göttern, welche dich befreiet.
„Für den Sieg, den wir erfochten
„Für den Sieg, der uns bevorsteht.

„Eh du merkst, daß vor die Sonn' geschritten
„Auf des Himmels Plan, bist du zur Stelle,
„Und eh sie den zweiten Schritt gethan,
„Eh den dritten
„Ob des Waldes Gipfel, sind die Heere,
„Wo dein Opfer soll in Rauches Säulen
„Auf zum Himmel wallen,
„Und es beugen sich die Schaaren alle,
„Die vorüber ziehn.“

Und auf schnelle Rosse sitzt Woymir,
Und durchfliegt den Wald mit Hirsches Sprunge
Dort zum Eichwald, der zum Felsen führet,
An des Felsen Gipfel zündet er das Opfer
Seinen Göttern an, die ihn befreiet,
Für den Sieg, den sie bereits erfochten,
Für den Sieg, der ihnen noch beyorsteht.
Und er opfert eine munt're Färse,
Eine Färse, der kein Stier noch nahte,
Glänzend weiß ihr Fell. Vom Hirten
Dort im Thal im hohen Grase
Hat er sie erkaufet,
Gab ein Ross dafür zusammt dem Zaume.

Die Opferflamme lodert, und die Heere
Nah'n dem Thale, und von dort zum Berge
Geht der Zug, von da zum Eichwald. 195

30 *CZESTMIR u. WLASLAW.*

Also ziehn die Schaaren, lärmumrauschet,
Mann auf Mann, ein jeder Waffen tragend.
Jeder, als vorbei er zieht beim Opfern,
Rufet laut den Göttern Preis und Ehre,
Keiner säumet, im Vorüberziehen
Laute Lobgesänge anzustimmen.

Als des Heeres Nachtrab schon vorbeizieht
Springet Woymir auf sein schnelles Ross,
Legt fünf Reitern hinterm Heere,
Fette Keulen auf und feiste Schlegel.

Mit dem Lauf der Sonne ziehn die Heere,
Und dort auf der Fläche harret ihrer,
Ihrer harrt der kriegerische Wlaslaw.
Von Wald zu Walde stehen seine Schaaren,
Fünffmal stärker sind sie, denn die Prager,
Wie aus Wetterwolken schallt daraus ein
Tosen,

Und Gebell von Hunden ohne Zahl.

„Schwer wird's seyn, mit solchem Feind
zu kämpfen,

„Selten reicht ein Keul aus gegen Kolben.“

Also Woymir; ihm entgegnet Czemir:

„Weise ist's, so in Geheim zu sprechen,

„Weise ist's, gefast zu seyn auf alles. 216

„Warum mit der Stirn auf harte Felsen
rennen?

„Doch der Fuchs berückt den Stier, den
starken.

„Hier kann Wlaslaw uns vom Berge schauen.

„Schnell, hinab, rings um den Berg gezogen,

„Dafs, die jetzt die Vordern waren,

„Jetzo hinten ziehen,

„Und so mehrmal um den Berg gezogen!“

Und so that es Woymir, that es Czemir,
Neunmal gingen um den Berg die Schaaren.

So vergrößern ihre Zahl sie vor dem Feinde,

So vergrößern sie die Furcht der Feinde.

Und sie stellen sich in niedrigem Gebüsche,

Dafs in's Aug' des Feinds die Waffen blitzen.

Und es schien der ganze Berg zu leuchten.

Plötzlich bricht hervor mit seinem Haufen

Czemir; —

Vier Geschwader zählte dieser Haufe —

Zittern bricht mit ihm hervor aus Waldes

Schatten,

Zittern faßt das starke Heer der Feinde.

Schrecken naht in ihrem Rücken,

Schrecken dringt heran vom ganzen Walde,

Und die Reihn zerstieben hierhin, dorthin. 237

32 *CZESTMIR u. WLASLAW.*

Woymir dringt auf sie mit tapfrer Rechte,
Und vertritt zum Theil des Thales Ausgang,
Stellt zur Seite Wlaslaw sich entgegen.
Huy! Wie brüllt der Wald, wie brüllt das
Thal!

Als ob Berge hier mit Bergen kriegten,
Und all ihr Gehölz zusammenkrachte.

Wlaslaw sprengt heran nun gegen Czemir,
Und hervor gen Wlaslaw stürzt Czemir,
Vor zu wildem Kampfe. Schlag auf Schlag,
Jetzo schmettert er den Wlaslaw nieder.
Furchtbar wälzet Wlaslaw sich am Boden,
Er vermag sich nimmer aufzurichten,
Morena lullt ihn in schwarze Nacht.
Blut entströmt dem starken Leib des Wlaslaw,
Strömt am grünen Rasen hin,
Und verrinnt im feuchten Grunde.
Unter Brüllen scheidet seine Seele,
Fleugt auf einen Baum aus seinem Munde,
Fliehet hin und her vom Baum zum Baume,
Bis des Todten Leib zu Asche worden.

D'rob erschrecken, die mit Wlaslaw waren,
Schreiend fliehen sie hinauf zum Berghang.
Fliehen fort, vor Czemirs Blick sich ber-
gend,

Vor dem Czemir, vor dem Wlaslawstödter,
Siegesruf erschallet
Jetzt in Neklans freud'erfüllte Ohren,
Reiche Beute zeugt sich
Neklans freudenhellem Auge. 265

Beginnt von einem feierlichen
Turnier.

Merkt ihr Alten auf und Jungen!
Hört von Kämpfen, von Turnieren.
Hinter'm Elbstrom herrscht' ein Herzog,
Reich und gut und hochgerühmt.
Der hatt' eine einz'ge Tochter,
Sehr geliebt von ihm, und allen.
Wunderschön war seine Tochter,
Herrlich war ihr Leib gewachsen,
Blendendweiß war ihre Wange,
D'rauf ein Rosengarten blühte,
Augen helle, wie der Himmel,
Und auf ihrem weissen Nacken
Wallt das Haar goldhell hernieder,
Sich in schönen Ringeln lockend.
Einst entbeut der Fürst durch Bothen,
Dafs auf seiner Burg die Edlen
All' zu grossem Festmahl kommen, 17

34 *LUDISCHE u. LUBOR.*

Und als nun der Tag erschienen;
Kamen auch die Edlen alle,
Kamen aus dem ganzen Lande,
Kamen her aus weiten Landen,
Auf des Fürsten Burg zum Festmahl,

Hörner schallen, Pauken tönen,
Vor den Fürsten geh'n die Edlen.
Und sie neigen sich dem Fürsten,
Neigen sich auch vor der Fürstinn,
Neigen sich der schönen Tochter.

Hinter langen Tafeln setzt
Jeder sich nach seinem Range.
Und Gewild ward aufgetragen,
Aufgetragen Trank von Honig,
Unter Jubel ward getafelt,
Köstlich war das Mahl und festlich.

Als gestärkt die Leiber waren,
Und die Geister munter wurden,
Sprach der Fürst so zu den Edeln:
„Männer, euch wird wohl bekannt seyn,
„Warum ihr hiehergekommen;
„Wack're Männer! proben will ich,
„Wer von euch zu meist mir noth ist,
„Weise ist's, ob Friede waltet,
„Sich voraus zum Kriege rüsten,

„Uns're Nachbarn sind die Teutschen.“

Sprach's der Fürst, da bricht das Schweigen,
Von den Tischen stehn die Edlen
Auf, verbeugen sich dem Fürsten,
Und verbeugen sich der Fürstinn;
Und der schönen Fürstentochter,
Hörner-Paukenschall von neuem,
Alles schickt sich zum Turnire.

Vor der Burg auf weiter Wiese,
Hoch auf prächtigem Balkone,
Sitzt der Fürst mit seinen Räthen,
Unter Edelfrau'n die Fürstinn,
Und Ludische mit den Fräulein.
So entbeut der Fürst den Edlen:
„Wer zuerst soll in die Schranken,
Will ich selbst, der Fürst, bestimmen.“
Und es winkt der Fürst auf Strebor.
Den Ludislaw fodert Strebor.
Beide steigen sie zu Rosse,
Nehmen scharfgespitzte Speere,
Sprengen heftig auf einander.
Lange ringen sie zusammen,
Bis denn Beider Speere brachen.
So ermüdet waren beide,
Dass sie von dem Kampfplatz wichen.

Hörnerhall und Paukentöne:

Es entbeut ihr Fürst den Edlen:

„Wer der zweite soll turniren,
Mag die Herzoginn bestimmen.“

Und auf Serposch zeigt die Fürstinn,
Serposch Spitiboren fordert.

Beide steigen sie zu Rosse,

Nehmen scharfgespitzte Speere,

Und auf Spitibor sprengt Serposch,
Wirft ihn weit weg aus dem Sattel,
Stürzt selber schnell herunter.

Beide greifen nun nach Schwertern,
Schlag auf Schlag fällt auf die schwarzen
Schilde, daß sie Funken sprühen,

Nun haut Spitibor nach Serposch,
Auf den kalten Grund fällt dieser.

Beide sind ganz abgemattet,
Müssen aus der Stechbahn treten,

Hörner hallen, Pauken tönen:

Da entbeut der Fürst den Edlen:

„Wer der dritte will turniren,
Soll Ludische selbst erkiesen.“

Die Prinzessinn wählet Lubor,

Lubor fordert Bolemiren.

Beide steigen sie zu Rosse,

Nehmen scharfgespitzte Speere,
Sprengen hurtig in die Schranken,
Zielen auf einander, rennen
Mit den Speeren jach zusammen;
Bolemir stürzt von dem Rosse,
Weit weg ist sein Schild geflogen,
Knechte tragen ihn vom Kampfplatz.
Pauken und Trompeten hallen.
Lubor fordert nun den Rubosch.
Auf sein Ross schnell schwingt sich Rubosch,
Sprengt hastig an gen Lubor.
Lubor haut mit seinem Schwerte
Ihm den Speer entzwei, und führet
Einen Hieb nach seinem Helme;
Rubosch fällt vom Pferde rücklings,
Knechte tragen ihn vom Kampfplatz.
Pauken und Trompeten hallen.
Auf die Edeln ruft Lubor:
„Wem's geliebt, mit mir zu fechten,
„Dieser komme in die Schranken!“
Es erhebt sich ein Gemurmel
In dem Kreis' der edlen Ritter;
Lubor wartet in den Schranken.
Lange Spiefse schwinget Zdeslaw,
Und ein Stierhaupt auf dem Einen; 117

Spricht mit übermüth'gen Worten.

„Einen wilden Stier erleget

„Hat mein Urahn, und mein Vater

„Manch ein deutsches Heer gescheuchet,

„Lubor probe meinen Kampfmuth.“

Und sie rennen auf einander,

Und, ein Haupt an's andere prallend,

Sinken beide von den Rössen.

Hurtig zücken sie die Schwerter,

Und so kämpfen sie zu Füsse.

Mächtig schwingen sie die Schwerter,

Dafs ringsum die Schläge hallen;

Da naht Lubor ihm zur Seite,

Haut mit Macht nach seinem Helme,

Dieser fällt herab in Stücken,

Haut dann nach des Gegners Schwerte,

Dafs es aus den Schranken flieget;

Und zu Boden sinket Zdeslaw.

Pauken und Trompeten tönen.

Und der Edlen Schaar umringet

Lubor'n, führt ihn vor den Fürsten,

Vor die Fürstinn und Ludischen.

Einen Kranz reicht ihm Ludische,

Einen Kranz von Eichenblättern.

Pauken und Trompeten tönen,

ZABOJ SLAWOJ u. LUDIEK. 39

**Beginnt von einer großen
Schlacht.**

Aus dem schwarzen Walde ragt ein Felsen;
Auf den Felsen steigt der starke ZaboJ,
Sieht sich um im Land nach allen Seiten,
Gram erfüllt ihn bei des Landes Anblick,
Und er seufzet, als ob Tauben weinten;
Sitzet lang in seinen Gram versunken,
Dann rafft er sich auf gleich einem Hirsche
Nieder durch den Wald, den weithin öden,
Eilig geht er nun von Mann zu Manne
Durch das ganze Land zu allen Tapfern,
Spricht zu ihnen heimlich kurze Worte,
Neigt den Göttern sich, eilt fort zum zweiten,
Es vergeht ein Tag, vergeht der zweite,
Und als in der Nacht des dritten Luna scheint,
Kommen hier im Wald zusamm die Männer,
Und zu ihnen ZaboJ, führt ins Thal sie,
In ein tiefes Thal des weiten Forstes,
Tief hinab von ihnen stellt sich ZaboJ,
Nimmt sein klangreich Varito:
Männer brüderlichen Herzens,
Männer funkelnden Blickes
Horcht, ich sing vom tiefsten Thal ein Lied
euch,

40 ZABOJ SLAWOJ u. LUDIEK.

Wohl geht mir's vom Herzen,
Ja vom tiefsten Herzen,
Das der Gram verzehret:
Eingegangen zu den Vätern
Ist der Vater;
Und daheim verließ er seine Kinder,
Und auch seine Liebchen.
Und zu Niemand sprach er:
„Bruder, sprich zu ihnen
„Väterliche Worte!“
Und es kommt ein Fremder
Mit Gewalt zur Heimat,
Und gebiethet hier mit fremden Worten.
Und wie sie's vom Morgen bis zum Abend
In der Fremde treiben,
Mussten Kinder, Weiber
Also hier auch thu'n.
Eine Ehgenossinn
Auf der Fahrt durch's Leben
Sollen wir nur haben,
Von der Wesna bis zu der Morana,
Aus den Hainen trieben sie die Sperber,
Und was in dem fremden Land für Götter,
Solchen mußten wir uns neigen,
Mussten ihnen Opfer bringen,

ZABOJ SLAWOJ u. LUDIEK. 41

Durften nicht vor unsern Göttern
An die Stirne schlagen,
Noch am Abend ihnen Speise bringen.
Wo der Vater Göttern Speisen hintrug,
Wo er hinging, Lobsang anzustimmen,
Haben alle Bäume sie gefällt,
Alle Götter haben sie zertrümmert."

„Ha! vom Herzen, ZaboJ, singest du zum
Herzen,

Mitten aus der gramgefüllten Brust. Wie
Lumir,

Der mit Wort und Sang zu rühren
Wufst' den Wysehrad und alle Lande;
So du mich und alle uns're Brüder.
Ja die Götter lieben brave Sänger.
Singe denn, dir ward die Kraft gegeben,
Herzen gegen Feinde zu entflammen!"

ZaboJ blicket auf des Slawoj
Gluthentbrannte Blicke;
Und so fort entflammt er ihre Herzen:

Zwei junge Helden, deren Stimmen
Eben mannbar wurden,
Gingen in den Wald hinaus;
Dort mit Schwert und Streitaxt
Uibten sie die Arme,

42 ZABOJ SLAWOJ u. LUDIEK.

Bargen dort die Waffen,
Kehrten freudig heim.
Und als ihre Arme stark geworden
Und ihr Geist, zu ziehen auf die Feinde,
Und die andern Brüder auch erwachsen;
Brachen sie hervor all auf die Feinde,
Und es glich ihr Zorn dem Sturm des Himmels,
Und das alte Glück, es kam der Heimat
wieder."

Und sie springen all hinab zu Zabojs,
Drücken ihn in ihre starken Arme,
Legten ihre Hände auf die Brust einander,
Und sie sprachen viele kluge Worte.
Und die Nacht war vorgerückt zum Morgen,
Einzeln gehn sie aus dem Thale
Fort zu allen Bäumen,
Fort nach allen Seiten gehn sie aus dem Walde.
Es vergeht ein Tag, vergeht der zweite
Nach dem dritten Tage; als schon
Dunkelte die Nacht,
Ging zum Walde Zabojs,
Hinter Zabojs Kriegerhaufen,
Zogen durch den Wald.
Slawoj ging zum Walde,
Hinter Slawoj Kriegerhaufen

Zogen durch den Wald,

Alle trauen fest auf ihren Führer,

Aller Herzen sind dem König feindlich,

Alle führen scharfe Waffen

Gegen diesen König.

„Huy, du Bruder Slawoj,

„Dort zum blauen Berge,

„Der nach allen Gauen schauet,

„Dorthin lenken wir die Schritte.

„Von dem Berg gen Sonnenaufgang,

„Ist ein dunkler Forst,

„Dorten reichen wir uns dann die Hände,

„Geh nun hin mit Fuchses Sprüngen,

„Und ich ziehe hierhin.”

„„Huy, du Bruder Zabo!j

„„Warum sollen unsre Waffen

„„Grimm erst von dem Berge holen?

„„Lafs von hier uns stürmen

„„Auf des fremden Königs Würger.””

„Bruder Slawoj,

„Willst die Schlange du vertilgen,

„Tritt ihr auf das Haupt,

„Dorten ist ihr Haupt.”

Es zertheilt die Mannschaft sich im Walde
Die zieh'n rechts hin, jene links,

44 ZABOJ SLAWOJ u. LUDIEK.

Diese folgen Zabojs Worte,
Jene dem Geboth des raschen Slawoj
Durch des Waldes Tiefungen zum blauen
Berge.

Als die Sonne schien zum fünftenmale,
Reichten sie sich ihre kräft'gen Arme,
Und mit Fuchses Augen blickten
Sie hinüber auf des Königs Heere.
„Ludiek muß uns seine Schaaren,
„Seine Schaaren all' zu einem Schlage sammeln.“

„Ludiek! ha! du bist ein Knecht
„Ob des Königs andern Knechten.
„Sag du deinem stolzen Zwingherrn,
„Sein Geboth sei uns nur leerer Rauch.“ —

D'rob ergrimmet Ludiek,
Und ruft seine Heere schnell zusammen.
Ganz vom Widerschein erglänzt der Himmel,
Und im Widerscheine blitzen
Hell des Königs Heere.
Alle stehn den Fuß zum Marsche fertig,
Und zur Hand die Wehr nach Ludieks Worte.

„Höre, Bruder Slawoj,
„Eile hierhin mit des Fuchses Sprünge,
„Ich geh ihnen grad' entgegen.“

ZABOJ SLAWOJ u. LUDIEK. 45

Und hervor bricht Zaboj
Auf die vordern Reih'n gleich Hagelwettern,
Und hervor bricht Slawoj
Fasst zur Seite sie gleich Hagelwettern.
„Bruder, sieh ! die malnten uns're Götter,
„Diese fällten unsre Bäume,
„Scheucheten die Sperber aus den Hainen.
„Sieg verleihen werden uns die Götter.“
Aus dem unzählbaren Heere
Unter Ludiek stürmt ein mächt'ger Schwarm
Gegen Zaboj an;
Und mit glüh'nden Augen stürmet
Zaboj gegen Ludiek,
Als ob Eiche gegen Eiche stritte,
Aus dem Wald hervor sich reißend.
Zaboj sprengt gegen Ludiek
Weit vor aus dem Heer.
Ludiek haut mit seinem Schwerte
Nach dem Schilde, und durchhaut drei Häute.
Zaboj haut mit seiner Streitaxt,
Ludiek springt behend zur Seite,
Und die Streitaxt fährt in einen Baum.
Dieser stürzt auf das Heer,
Dreißig gehen ihrer heim zu ihren Vätern.
Da ergrimmet Ludiek,

46 ZABOJ SLAWOJ u. LUDIEK.

„Hoy, du reißend Unthier!

„Drachenungeheuer!

„Ficht du mit dem Schwerte!“

Zaboj schwingt das Schwert,
Haut ein Stück ihm ab vom Schildrand.
Ludiek schwingt das Schwert,
Und es gleitet ab am Schild, am häut'nen,
Sie entflammen sich zu steten Hieben,
Und zerhau'n sich alles auf dem Leibe,
Und bespritzen alles rings mit Blute,
Und mit Blut bespritzten sie die Krieger,
Rings um sie noch fort im wilden Kampfe.

Schon verfloß der Mittag,
Schon dem Abend nähert sich die Sonne,
Und noch ward gekämpft,
Hier und dorten nicht gewichen,
So ward hier gekämpft, so dort von Slawoj.

„Hoy, du Würger, fahre hin zum Bies!
„Warum solltest unser Blut du saufen!“
Drauf erfaßt die Streitaxt Zaboj,
Ludiek springt zur Seite.
Zaboj schwinget hoch die Streitaxt,
Schleudert sie hin nach dem Feind'.
Fliegt die Axt, und da zerspringt der Schild,
Hinterm Schild zerspringet Ludieks Brust, 192

ZABOJ SLAWOJ u. LUDIEK. 47

Vor der Wucht der Axt erschrickt die Seele,
Ihm die Seele treibt heraus die Streitaxt,
Und fliegt noch fünf Lachter weit in's Heer.
Schreck erpresst lauten Schrei den Feinden,
Freude schallet in des Zabojs Schaaaren,
Funkelt aus den frohen Blicken.

„Bruder, sieh! uns haben Götter Sieg verliehen.

„Eine Schaar von uns zieht rechts, und links die andre.

„Rosse führt herbei aus allen Thälern,

„Laut ertön' der Wald von Rossgewieher.”

„„Bruder Zabojs, ha, du tapfrer Löwe,

„„Lass nicht ab zu stürmen auf die Feinde!”

Zabojs schleudert seinen Schild von sich,

Und in einer Hand das Schwert,

In der andern seine Streitaxt,

Bricht er freie Bahn sich durch die Dränger.

Und sie heulen, und sie müssen weichen,

Zitternd laufen sie vom Schlachtfeld,

Lauten Schrei erpresst der Schrecken ihnen,

Horch, im Walde Rossgewieher!

„Auf zu Rosse! und den Feinden nach,

„Nach durch alle Lande!

„Schnelle Rosse, traget

48 ZABOJ SLAWOJ u. LUDIEK.

„Unsre Rache ihnen nach!“

Und auf schnelle Rosse
Schwingen sich die Haufen,
Und in schnellem Jagen
Sprengen sie den Feinden nach;
Schlag auf Schlag, und wilder
Schnauben sie vor Wuth.
Fläche, Berge, Wälder schwinden,
Rechts und links flieht alles hinter sie,
Sieh, da braus't ein wilder Strom,
Fluth an Fluth verrinnet,
Und heran die Heere
Brausen, flücht gen Jagens,
Alle sprengen durch den reißenden Strom.
Viel der Fremden rafft die Flucht hinunter,
Trägt hinüber die verwandten Krieger
An das andre Ufer.
Durch die Gaue rings
Breitet seine Fittige der wilde Weihe,
Jaget hinter dem Geflügel,
Zabojs Heere breiten rings sich aus,
Fort durch alle Lande
Sprengen sie den Drängern nach,
Schmettern sie da nieder, und zerstampfen
Sie mit ihrer Rosse Hufen.

ZABOJ, SLAWOJ u. LUDIEK. 49

Wüthend ihnen nach bei nächt'gem Mond-
schein,

Wüthend nach beim Tag, wenn Sonne glühet,

Und so fort in finstrer Nacht,

Und so fort am grauen Morgen,

Braus't ein wilder Strom;

Fluth an Fluth verrinnet,

Und die Heere brausen jach heran,

Alle sprengen durch den reißenden Strom,

Viel der Fremden rafft hinab die Woge,

Trägt hinüber die verwandten Krieger

An das and're Ufer.

„Fort zu jenen grauen Bergen,

„Dort soll unser Rachewerk vollenden.“

„„Sieh doch, Bruder ZaboJ,

„„Schon sind wir ja nah dem Berge,

„„Und nur eine kleine Schaar ist übrig

„„Noch von unsern Feinden,

„„Und die flehen ängstlich um Erbarmen!““

„Auf zurück denn durch die Lande,

„Hierhin, du, ich dorthin,

„Alles, was des Königs, zu verheeren!“

Winde brausen durch die Lande,

Durch die Lande brausen auch die Heere,

Durch die Lande rechts und links, 264

Fort in breiten Reih'n die Krieger,
Fort mit frohem Jauchzen.

„Bruder, sieh! der graue Berg!
„Dort verliehn uns Sieg die Götter,
„Dort auch schweifen viele Seelen,
„Hier und dort von Baum zu Baum.
„Und vor ihnen schrecken
„Vögel und das scheue Wild zusammen,
„Nur die Eulen scheu'n sich nicht.
„Fort zum Berg, die Todten zu begraben,
„Dort den Göttern, unseren Befreiern,
„Reiche Opfer darzubringen,
„Ihre Lieblingssänge anzustimmen,
„Ihnen auch zu Weih'n die Waffen
„Der erschlagenen Feinde!“ —

279

Beginnt das acht und zwanzigste
Kapitel des dritten Buches von
den Liedern.

I. Z b y h o n.

Flog vom Baum zum Baume
Hin und her ein Täuber,
Klagt sein Leid dem ganzen
Walde, traurig girrend:
Ach, ihr weiten Haine!

5

Einst durchflog ich euch
Mit der holden Täubinn,
Mit dem theu'ren Liebchen,
Ach, der böse Zbyhon
Fing mein holdes Täublein,
Trug sie fort zur Burg
Ach, zur festen Burg! —

Und es schweift ein Jüngling
Um die steile Veste,
Seufzt in banger Sehnsucht
Nach dem holden Liebchen,
Von der Burg zum Felsen,
Setzt am Fels sich nieder,
Sitzt in banger Trauer,
Stumm im stummen Haine.

Und heran der Täuber
Fliegt und girret traurig,
Und sein Haupt der Jüngling
Hebt zu ihm und spricht:
„Täuber, ist dir bange,
„Bange, weil du einsam?
„Hat ein arger Sperber
„Dir entrafft das Weibchen?
„Ha, du Räuber Zbyhon
„Auf der festen Burg dort

„Hast geraubt mein Liebchen
„Mir, mein theures Holdchen,
„Sie zur Burg entführet,
„Ach, zur festen Burg!
„Wohl, du frommer Täuber,
„Kämpftest mit dem Sperber,
„Schwölle dir im Herzchen
„Kraft und Muth zum Kampfe.
„Hätt'st dem bösen Sperber
„Wohl dein Lieb' entrissen,
„Wären dir gegeben.
„Starke scharfe Krallen;
„Hättest wohl erschlagen
„Gar den bösen Sperber,
„Wäre hart dein Schnabel,
„In sein Fleisch zu hauen.
„Auf! du traur'ger Jüngling,
„Raff' dich auf gen Zbyhon!
„Muthig gegen Feinde
„Schlagt dein Herz im Busen.
„Dir sind scharfe Waffen
„Wider ihn gegeben,
„Ihm auf's Haupt zu schmettern
„Eine wucht'ge Streitaxt.“ —
Eilt hinab der Jüngling

Fort durch Waldes Dunkel,
Seine Waffen thut er
An, und auf die Schulter
Nimmt er seine Streitaxt;
Eilt durch Waldes Dunkel
Fort zur steilen Veste.
Kommt bei nächt'gem Dunkel
Zu der steilen Veste,
Schlagt mit Macht an's Burgthor,
„„Wer da?““ ruft's heraus.
„Ein verirrter Waidmann.“ —
Auf thun sich die Thore,
Schlägt mit Macht an's zweite;
Auf thut sich die Pforte.
„Wo ist der Wladyke?
„Sagt, wo weilet Zbyhon?“
„„Hinter'm grossen Saale.““
Und dort weilet Zbyhon
Er, der geile Räuber,
Dort auch weint die Maid.
„Hoy! Thu' auf dem Waidmann!“
Doch nicht öffnet Zbyhon.
Da mit seiner Streitaxt
Spillt das Thor der Jüngling,
Spaltet mit der Streitaxt

Stark des Zbyhon's Haupt,
Und durchstreift die ganze
Veste, und ermordet
All' der Veste Mannen.
Drauf bei seinem Mädchen
Ruht er bis zum Morgen.
Durch der Bäume Wipfel
Scheint die Morgensonne
Hell herein zur Burg.
Neue Lust ertaget
In des Jünglings Herzen,
Weil sein schönes Liebchen
Er in starken Armen
Wieder wiegen darf.
„Wessen ist die Taube?“
„Zbyhon raubte sie,
„Hielt, wie mich, gefangen
„Sie in fester Burg.““
„Fleug hinaus zum Walde
„Aus dem Zwing der Burg!“
Und sie fliegt zum Walde,
Und sie flattert her,
Und sie flattert hin.
Hüpft von Baum zu Baum
Mit dem lieben Täuber,

DAS STRAEUSCHEN.

55

Schläft auf einem Zweige
Mit dem holden Männchen,
Und in Freud' ergethet
Sich die schöne Maid
Mit dem lieben Jüngling.
Geht mit ihm umher,
Wo es ihr beliebt,
Und in Einem Bette
Schläft sie mit dem Liebling.

114

II. Das Sträufchen.

Wehet ein Lüftchen
Aus fürstlichen Wäldern,
Da läufet das Mädchen,
Da läuft es zum Bach;
Schöpft in beschlag'ne
Eimer das Wasser.
Am Flusse zum Mädchen
Schwimmt ein Sträufchen,
Ein duftiges Sträufchen
Von Veilchen und Rosen.
Die Dirne versucht
Das Sträufchen zu fangen,
Da fällt, ach! da fällt sie
In's kühlig Wasser.

14

Wenn ich, du holdes
 Blümchen, es wüßte,
 Wer dich gepflanzt
 In lockeren Boden,
 Wahrlich! dem gäb' ich
 Ein goldenes Ringlein.
 Wenn ich, du holdes
 Sträußchen, es wüßte,
 Wer dich mit zartem
 Baste gebunden,
 Wahrlich! dem gäb' ich
 Die Nadel vom Haare.
 Wenn ich, du holdes
 Blümchen, es wüßte,
 Wer in den kühlen
 Bach dich geworfen,
 Wahrlich, dem gäb' ich
 Mein Kränzlein vom Haupte!

32

III. Die Erdbeeren.

Rothe Beeren einzusammeln,
 Geht mein Liebchen in den Wald,
 Ritzt mit einem scharfen Dorne
 Sich das weiße Füßchen.
 Und nicht kann mein liebes Mädchen

5

Auf den Fuß mehr treten.
Warum hast du , böser Stechdorn,
Ihr solch Weh' bereitet?
Dafür sollst du , spitzer Dornstrauch,
Ausgereutet werden.

Komm , mein Liebchen , komm ins Kühle
Unter grüne Kiefern.
Weil ich springe auf die Wiese
Um mein weißes Röflein,
Auf der Wies' im dichten Grase
Weidet sich mein Röflein,
Und mein Liebchen dort im Kühlen
Harret des Geliebten,
So beginnet sie zu klagen
Still im Kiefernwäldchen.

„Ach, was wird die Mutter sagen,
„Ich unselig Mädchen?
„Immer sagte mir die Mutter ;
„Hüth' dich vor den Männern!
„Warum sich vor ihnen hüthen?
„Sind ja gute Menschen.

Und ich kam auf meinem Röflein,
Weiß wie Schnee , geritten;
Spring' herunter von dem Röflein,
Knüpf's an einen Baumast

Mit dem Silberzaume,
 Und umfaß' die Maid, und drück' sie
 An mein Herz, und küß' sie,
 Und die schöne Maid vergaß schon
 Auf den Schmerz im Fulse.
 Und wir liebten uns, und küßten,
 Bis die Sonn' sich neiget,
 „Komm, mein Lieber, schnell nach Hause,
 „Eh die Sonn' hinabgeht.“
 Und ich schwang mich auf mein Rösslein,
 Weiß wie Schnee, behende;
 Nehm' mein Liebchen in die Arme,
 Trab' mit ihr nach Hause.

45

IV. Der Hirsch.

Es schweift ein Hirsch durch Berg und Wald,
 Und springt im heim'schen Forste
 Berg auf, Berg ab in einem fort.
 Tragt sein herrlich Geweih hoch.
 Mit dem herrlichen Geweih
 Bricht er durch das Dickigt,
 Springt umher im Walde
 Auf den hurt'gen Läufen.

Und ein Jüngling schweifet durch die Berge,
 Schweifet durch die Thale

10

Stolze Waffen in den Krieg
Trägt er auf dem Leibe,
Mit den starken Waffen
Bricht er Feindeshaufen.
Nimmer schweift der Jüngling durch die Berge,
Listig sprang ein grimmer Feind
An ihn an mit finstern Blicken,
Die vom Zorne glühn,
Schlägt ihn auf die Brust mit schwerer Streit-
axt —

Klagend rauschen d'rob die Wälder —
Schlägt heraus des Jünglings zarte Seele.
Und sie fliegt hinaus zum schönen schlanken
Halse,
Durch den Hals dann durch die schönen
Lippen.

Sieh ! da liegt er , warmes Blut
Fließt heraus nach seiner Seele,
Als sie ausgeflogen,
Und der kalte Boden trinkt das warme Blut ;
Und in jeder Mädchenbrust war Trauer.
Auf dem kalten Boden lag der Jüngling,
Eine Eiche sproßet über ihm,
Breitet ihre Zweige aus.

Schweift der Hirsch mit herrlichem Geweih

Springt herum auf hurt'gen Läufen,
Streckt den schlanken Hals empor zum Laube.
Schwärme gierer Sperber
Kommen hergeflogen
Aus dem ganzen Wald zur Eiche,
Krächzen alle laut :
„Feindes Grimme fiel der Jüngling!“
Alle Mädchen weinten um den Jüngling. 40

V. Die Rose.

Ach , du Rose , schöne Rose,
Warum bist du früh erblühet ?
Dann , erblüht , warum erfroren ?
So erfroren , dann verwelket ?
Und verwelkt , ach ! abgefallen ?
Abends safs ich , lange safs ich,
Safs , bis schon die Hähne krächten,
Ach , und konnte nichts erwarten.
Als die Späne niederbrannten,
Schlief ich ein , da träumte mir.
Sieh , mir war's , als ob mir Armen
Von der rechten Hand hinunter
Glitt' ein gold'ner Fingerring,
Glitt' ein köstlich theu'rer Stein.

D. KUKUK D. VERLASSENE. 61

Und ich fand nicht mehr den Stein,
Nicht erhardt' ich den Geliebten. 16

VI. Der Kukuk.

Steht eine Eiche im weiten Felde,
Auf der Eiche sitzt ein Kukuk.
Und er schlägt, hebt an zu klagen,
Dass der Lenz nicht immer währet,
Wie möcht' Korn im Felde reifen,
Wenn es immer Frühling bliebe,
Wie im Garten Aepfel reifen,
Wenn nur immer Sommer bliebe?
Wie im Schober frieren Aehren,
Wenn es immer Herbst nur bliebe?
Und wie bange wär' der Dirne,
Wenn sie immer einsam bliebe. 12

VII. Die Verlassene.

Ach, ihr Wälder! Dunkle Wälder!
Miletiner Wälder!
Sagt, warum ihr, Sommers, Winters,
Immer gleich ergrünet?
Ach, ich wollte gern nicht weinen,
Gern mein Herz nicht quälen!
Aber sagt, ihr guten Leute,
Wer sollt' hier nicht weinen? 8

Ach, wo ist mein guter Vater?
Weh! er liegt im Grabe!
Wo die Mutter? Gute Mutter!
Uiber ihr wächst Gras!
Bruder hab ich nicht, noch Schwester,
Und fort ist mein Liebling. 14

VIII. Die Lerche.

Sieh, ein Mägdlein jätet Hanf,
An dem Herrengarten;
Eine Lerche spricht zu ihr:
„Warum also traurig?“
Ach, wie könnt' ich fröhlich seyn,
Liebe kleine Lerche!
Den Geliebten führten sie
Fort zum Felsenschlosse.
Hätt' ich eine Feder nur,
Schrieb ich ihm ein Briefchen;
Und du flögst damit zu ihm,
Liebe kleine Lerche!
Doch nicht Blatt hab ich, noch Feder,
Einen Brief zu schreiben,
Grüß den Theuern mit Gesange,
Dafs ich hier verschmachte. 16

Krächzt im Schlofs ein — — —

